

Rakennusteollisuus

Edessä pari vuotta kasvua

Rakentamisen momentum on nyt

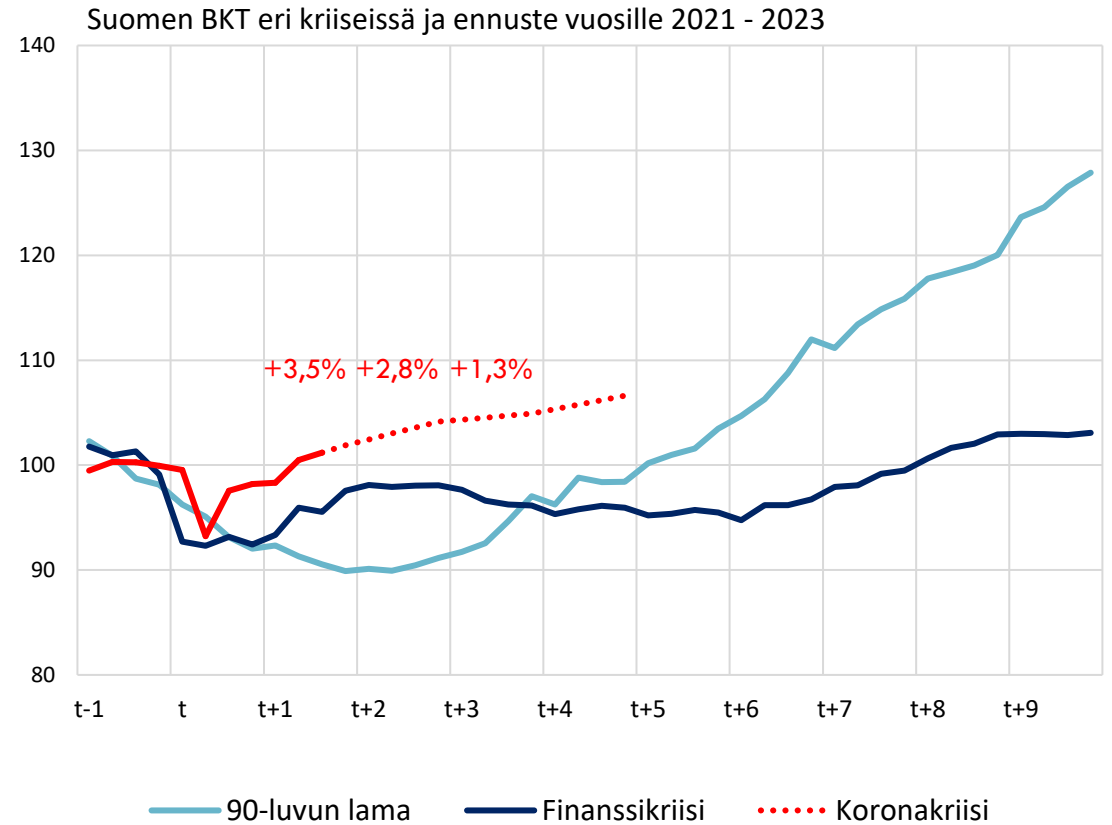
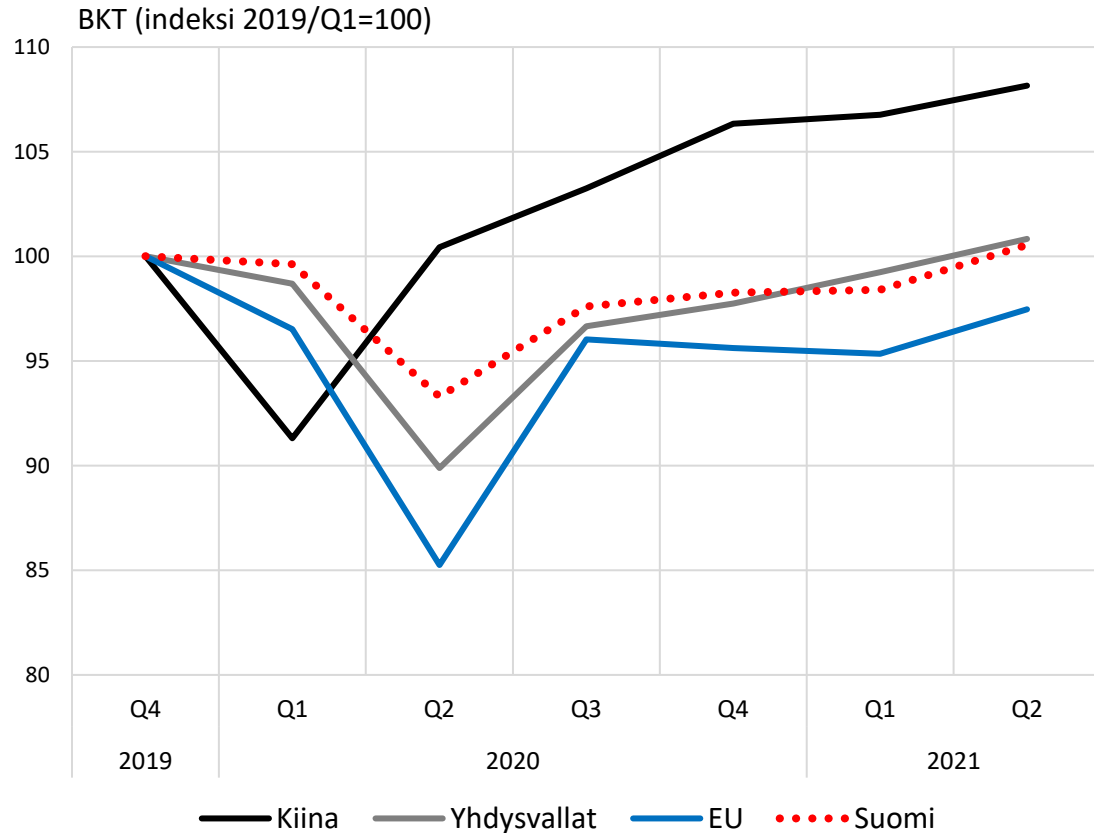
Suhdanekatsaus 4.10.2021

Pääekonomisti Jouni Vihmo

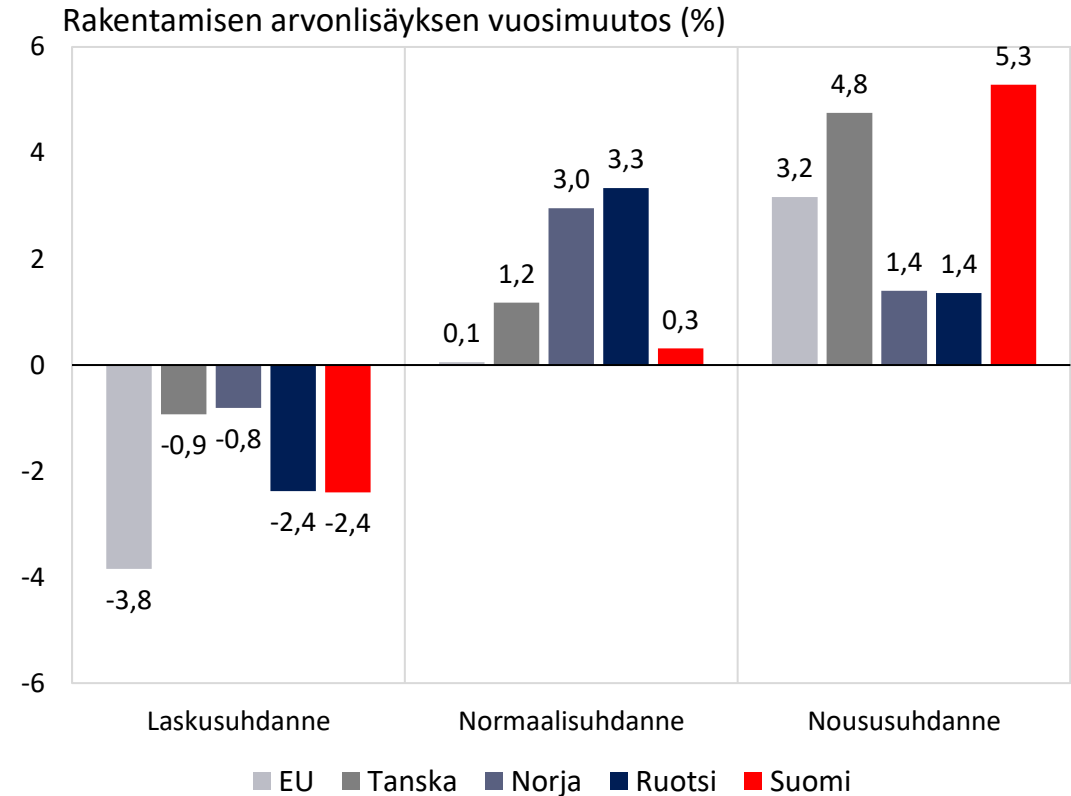
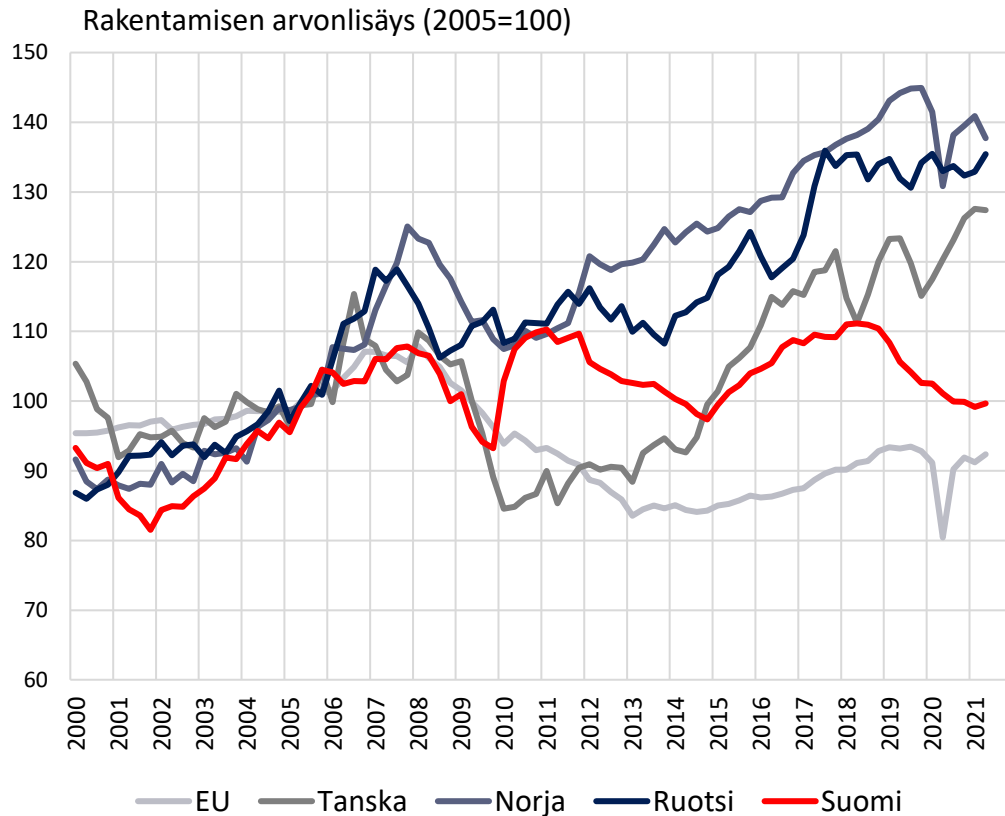
Suomi toipuu pari vuotta vauhdilla – 2023 hidastuu taas

Pandemiaa edeltävä taso saavutettu ja edellinen suhdannehuippu saavutetaan kohta

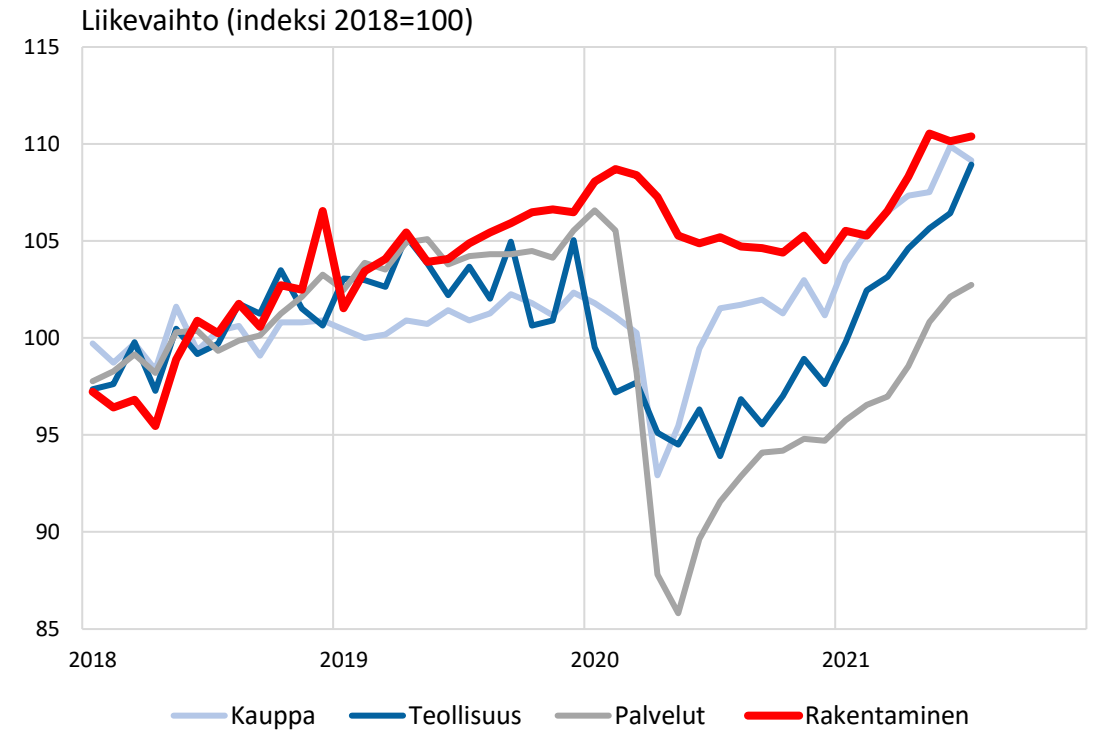
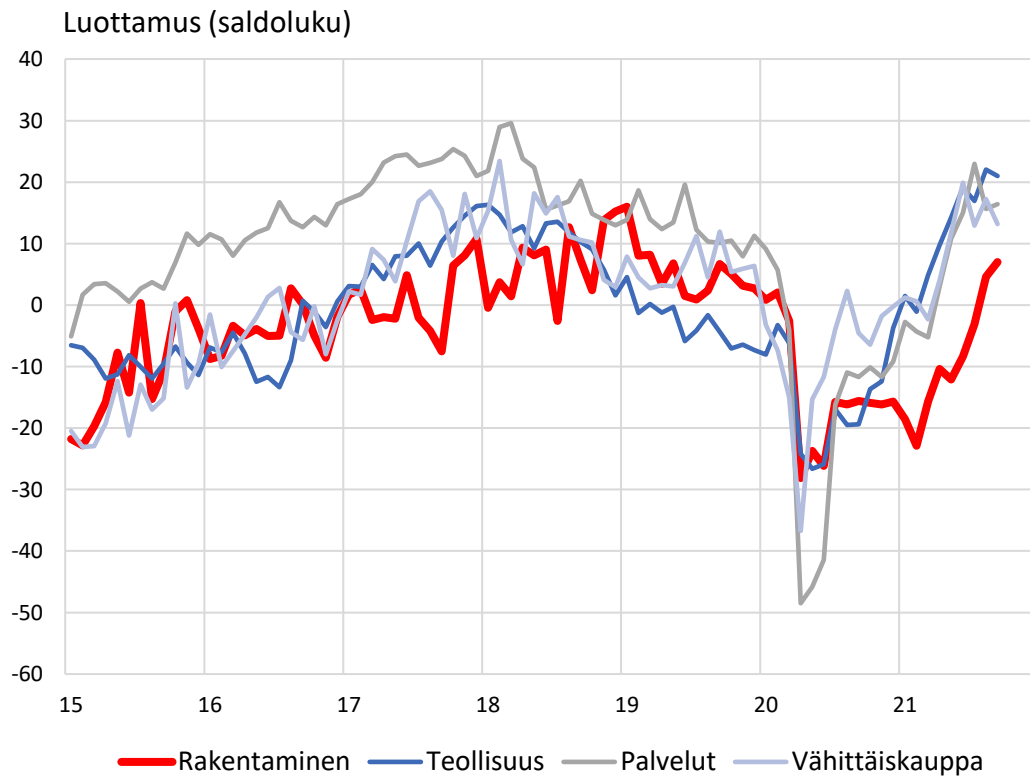
Suomen rakentaminen on ääri-ilmio

Normaalisuhdanteessa Suomen rakentamisen kasvu jää muista Pohjoismaista

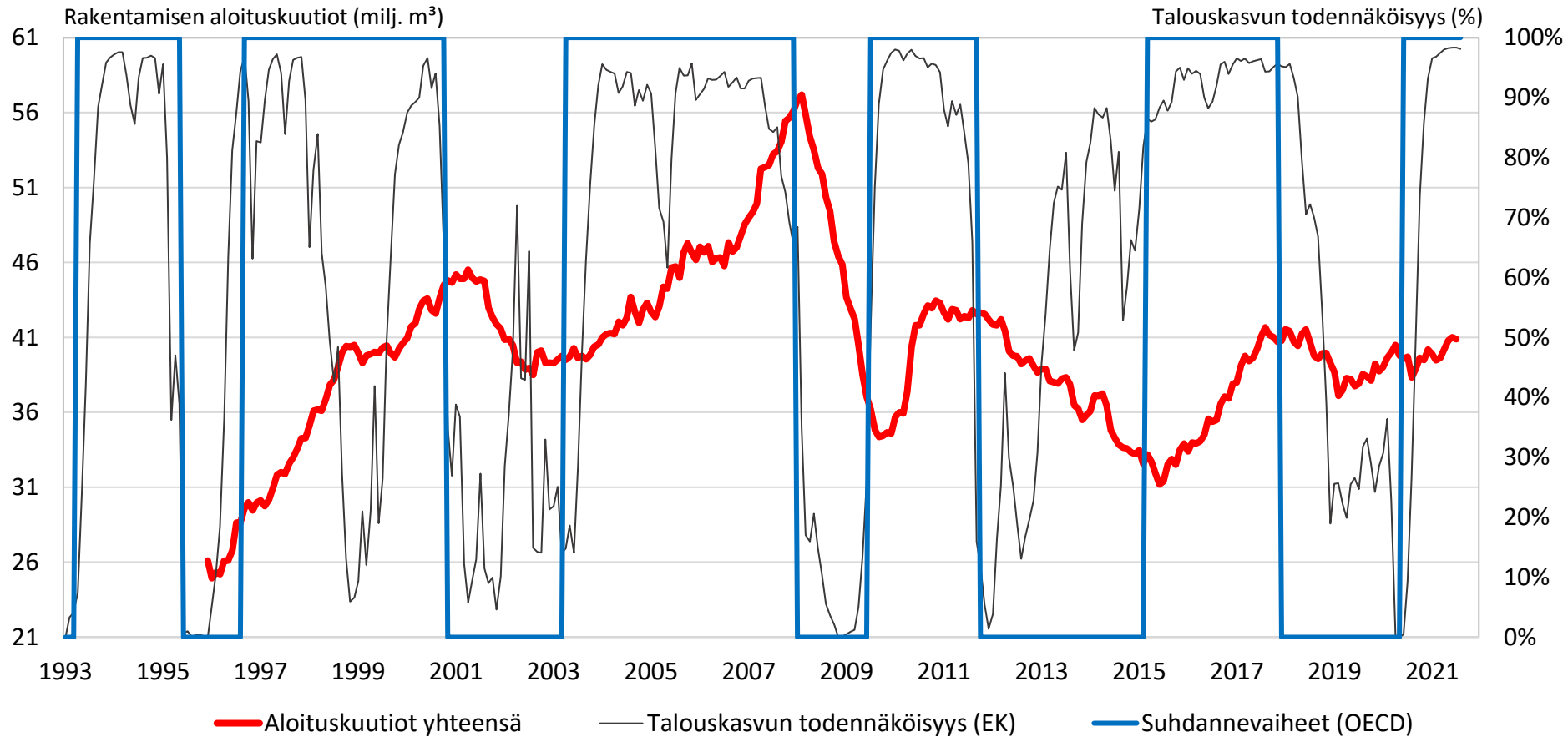
Rakentamisen luottamus yli pitkän aikavälin tason

Alkuvuosi oli tahmea

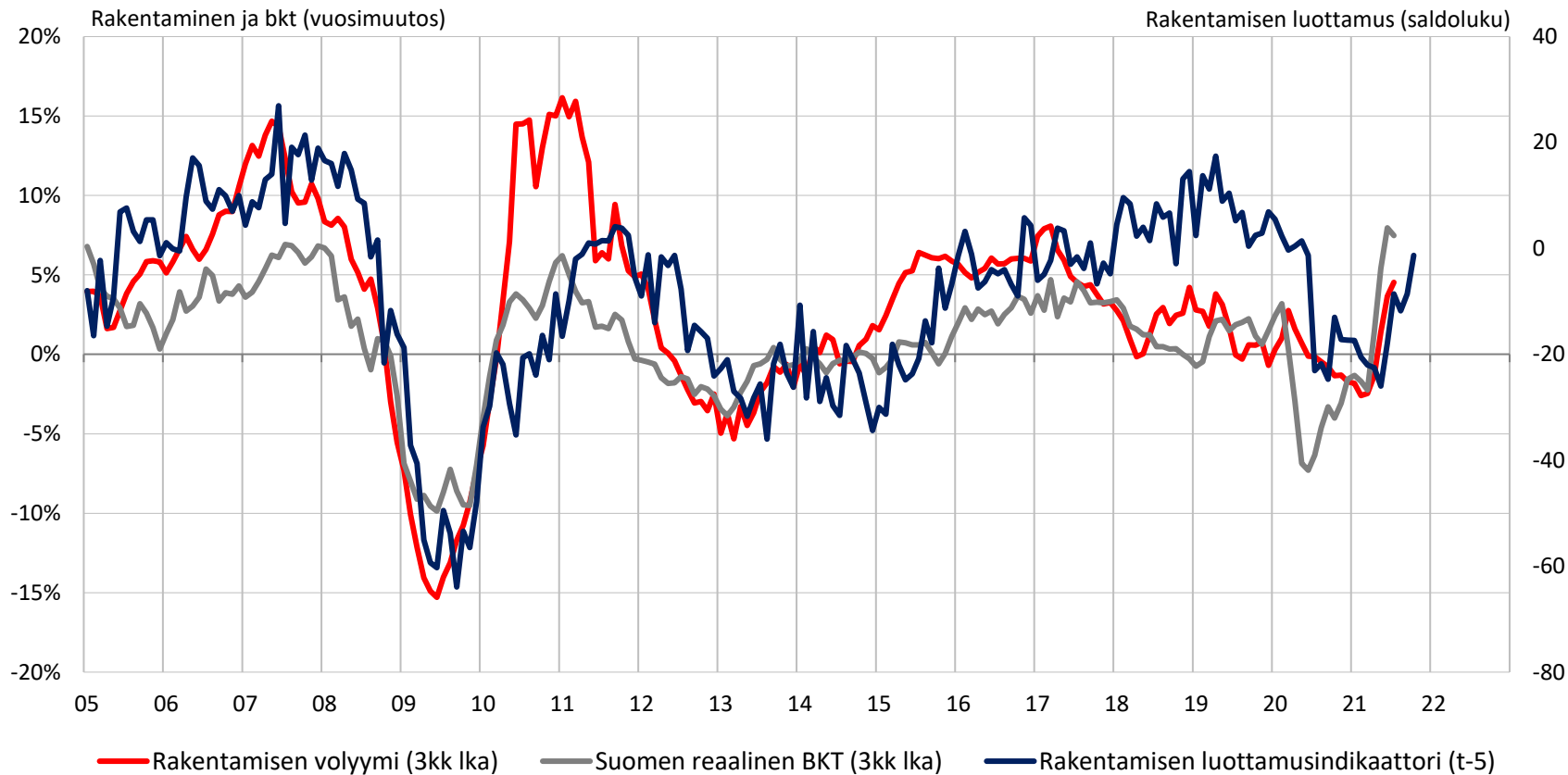
Suomen talous vetää rakentamisen kasvuun

Työllisyys kääntyy kasvuun, mutta työvoimapulan rajoittamana

Rakentaminen kasvattaa taloutta jo loppuvuonna

Kasvu nopeutuu ensi vuonna

	Vuosimuutos (%)	
	BKT	Rakentamisen arvonlisäys
2020 ¹	-2,9	-4,1
2021e ²	+3	+1,5
2022e ²	+3	+2,5

Rakennusteollisuus RT ennuste 2021-2022*

Rakentaminen
2020 yhteensä
36,9
MRD. €

Uudistalonrakentaminen

15,9
MRD. €

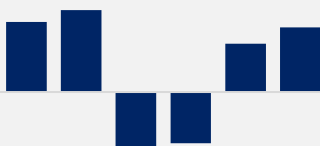

7,4
MRD. €

Asunnot

2019: -8,4 %
2020: -5,6 %
2021: 6,0 %
2022: 8,0 %

Asuntorakentaminen pysyy korkealla tasolla myös ensi vuonna. Kerrostalojen rakentaminen hidastuu hieman. Pientalojen kovin kasvu ajoittuu ensi vuodelle.

17 18 19 20 21 22

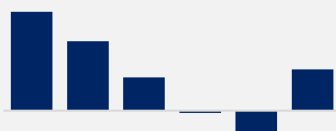

8,5
MRD. €

Toimitilat

2019: 3,2 %
2020: -0,2 %
2021: -2,0 %
2022: 4,0 %

Teollisuuden investoinnit kääntyvät kasvuun. Talouden kasvu ei tartu liiketiloihin. Toimistorakentaminen kasvaa. Julkiset hankkeet kasvavat taas ensi vuonna.

17 18 19 20 21 22

+

Korjausrakentaminen

14,0
MRD. €

2019: -0,8 %
2020: -0,4 %
2021: 1,0 %
2022: 2,0 %

Korjausrakentaminen kääntyy kasvuralle. Patoutunut kysyntä purkautuu pääosin ensi vuonna. Kuntien heikko taloustilanne hidastaa julkisia korjaushankkeita.

17 18 19 20 21 22

+

Maa- ja vesirakentaminen

7,0
MRD. €

2019: -0,7 %
2020: 2,0 %
2021: 1,0 %
2022: -1,0 %

Maa- ja vesirakentaminen supistuu isojen hankkeiden päättyessä samaan aikaan. Kuntien heikko investointikyky painaa.

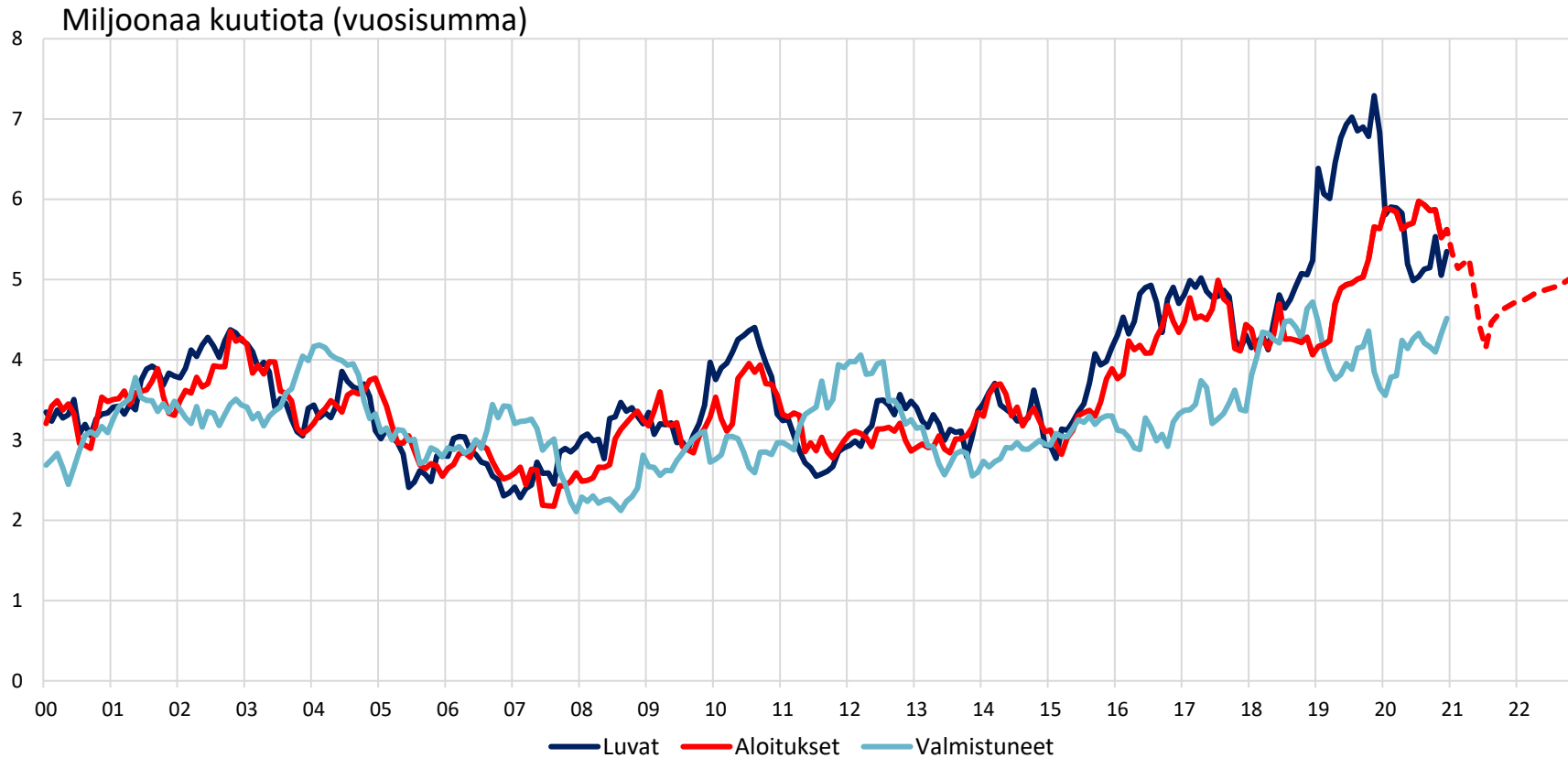
17 18 19 20 21 22

= Rakentaminen yhteensä*: 2020e: -4 % 2021e: +1,5 % 2022e: +2,5 %

*määrän muutos

Hyvä taso säilyy vielä monta vuotta

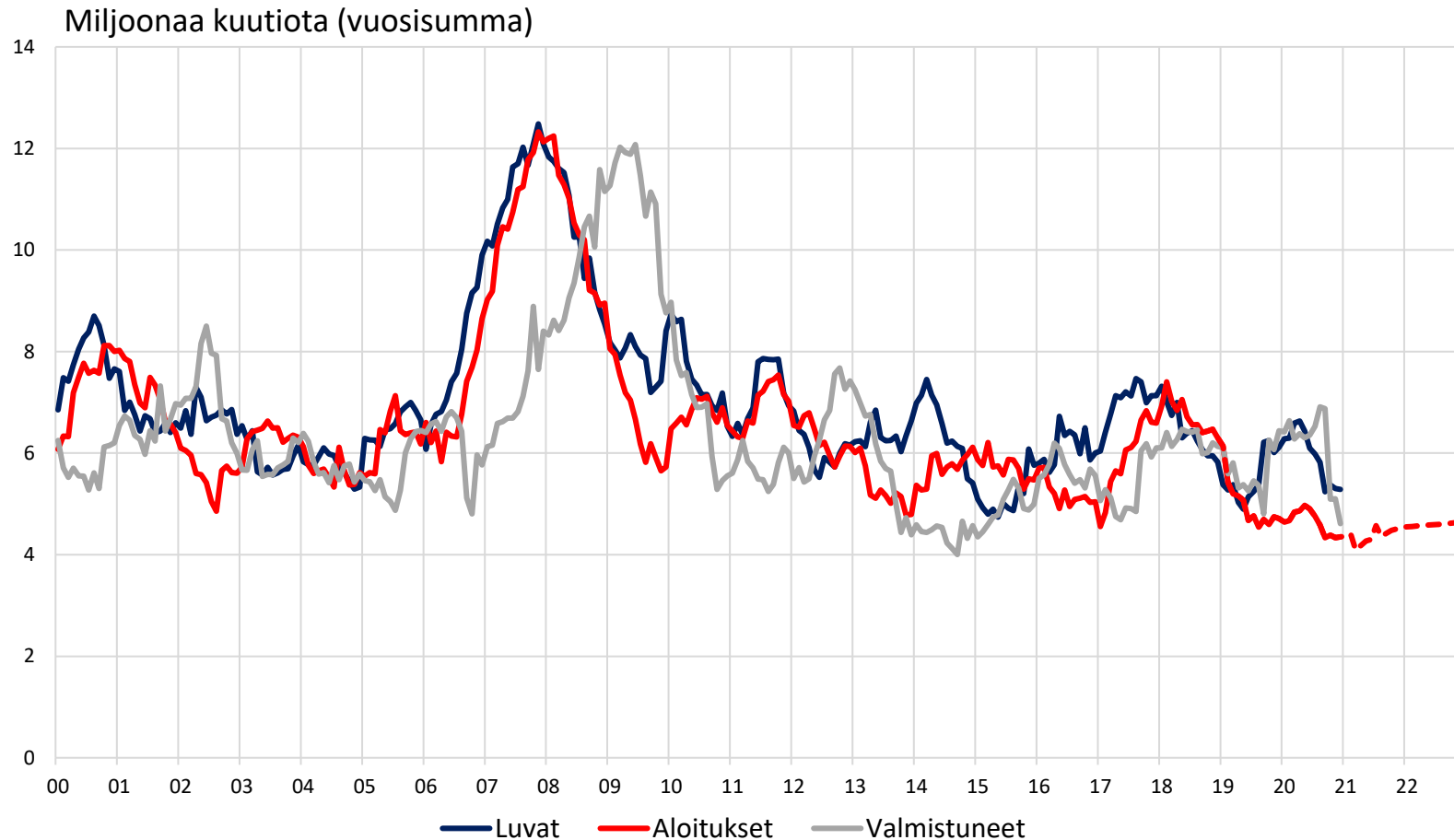
Kuluvalla vuodelle sattuu hiljaisempi jakso - kova kustannuskehitys voi hidastaa aloituksia

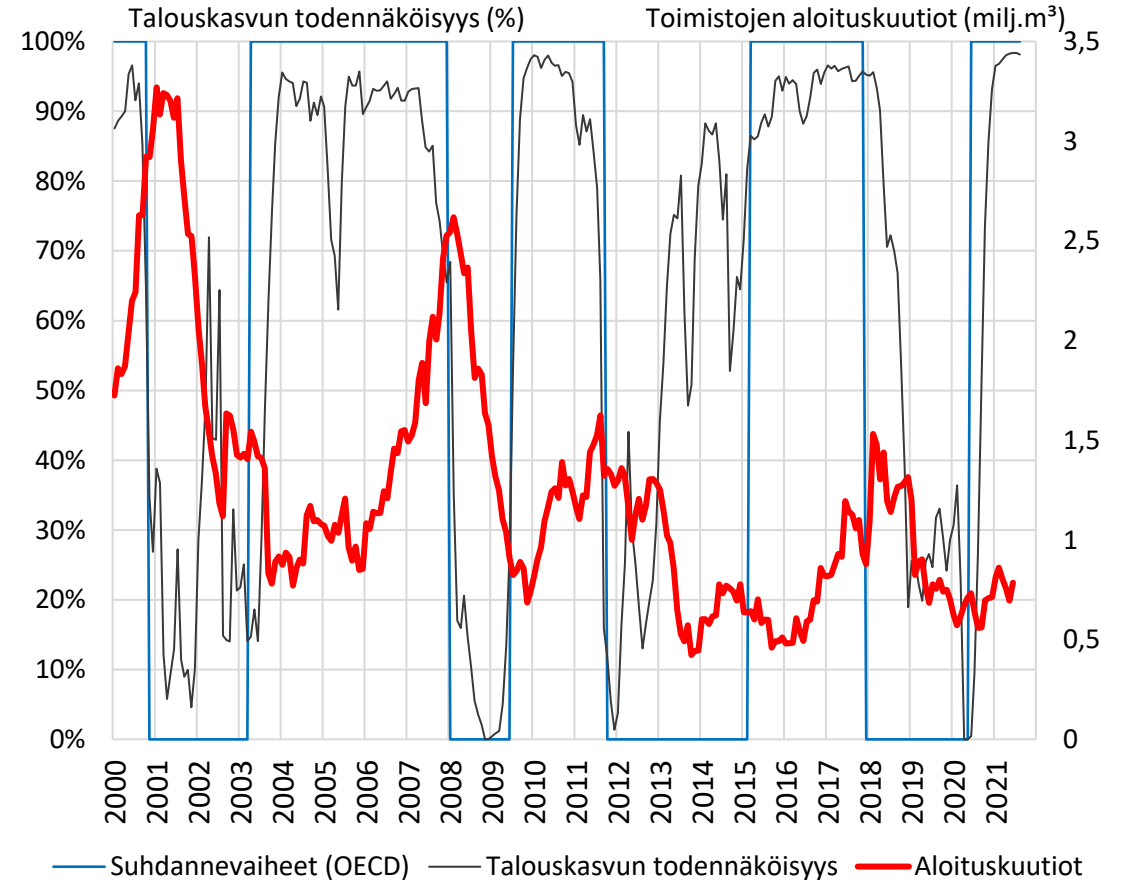
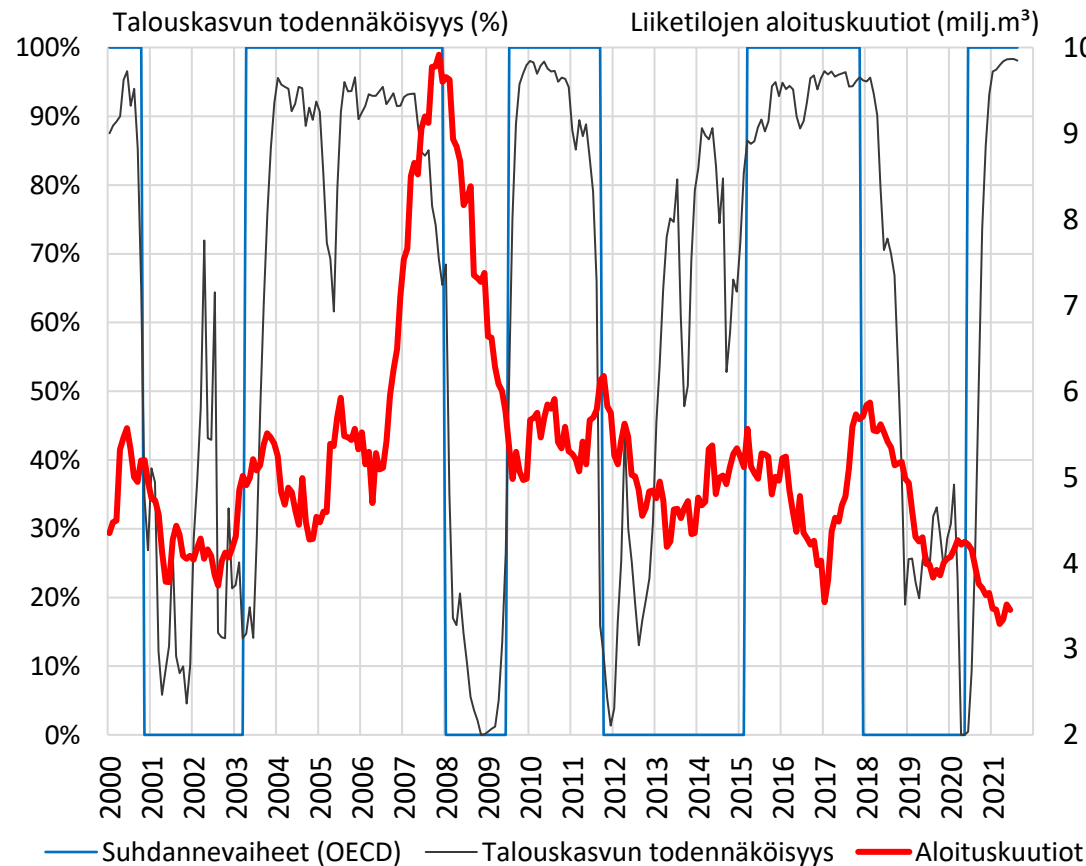
Talouden kasvu ei tänä vuonna tartu liiketiloihin

Toimistojen aloitukset noudattelevat talouden aktiviteettia

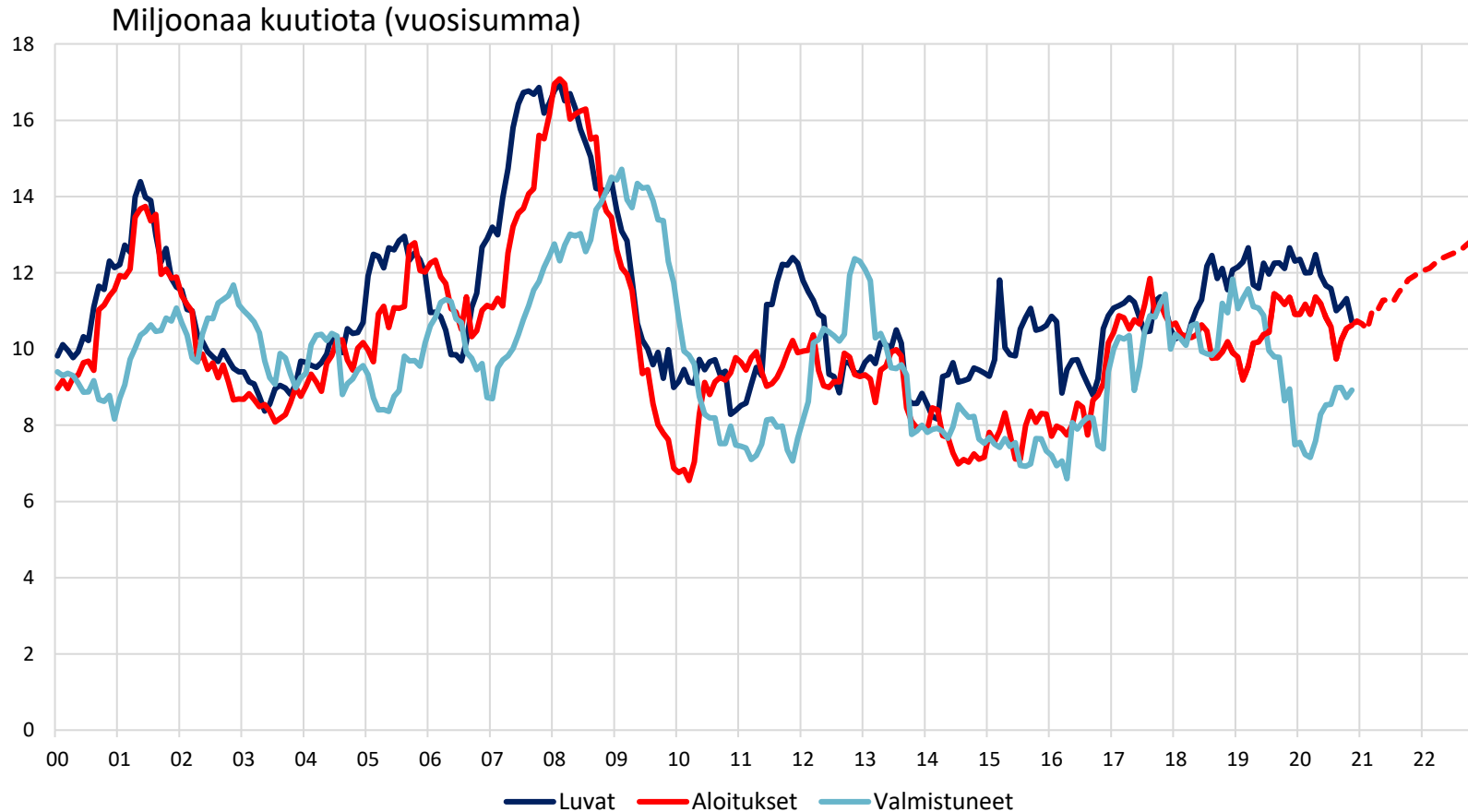
Talouden kasvu ei tartu liiketiloihin

Toimistojen aloitukset noudattelevat talouden kasvua

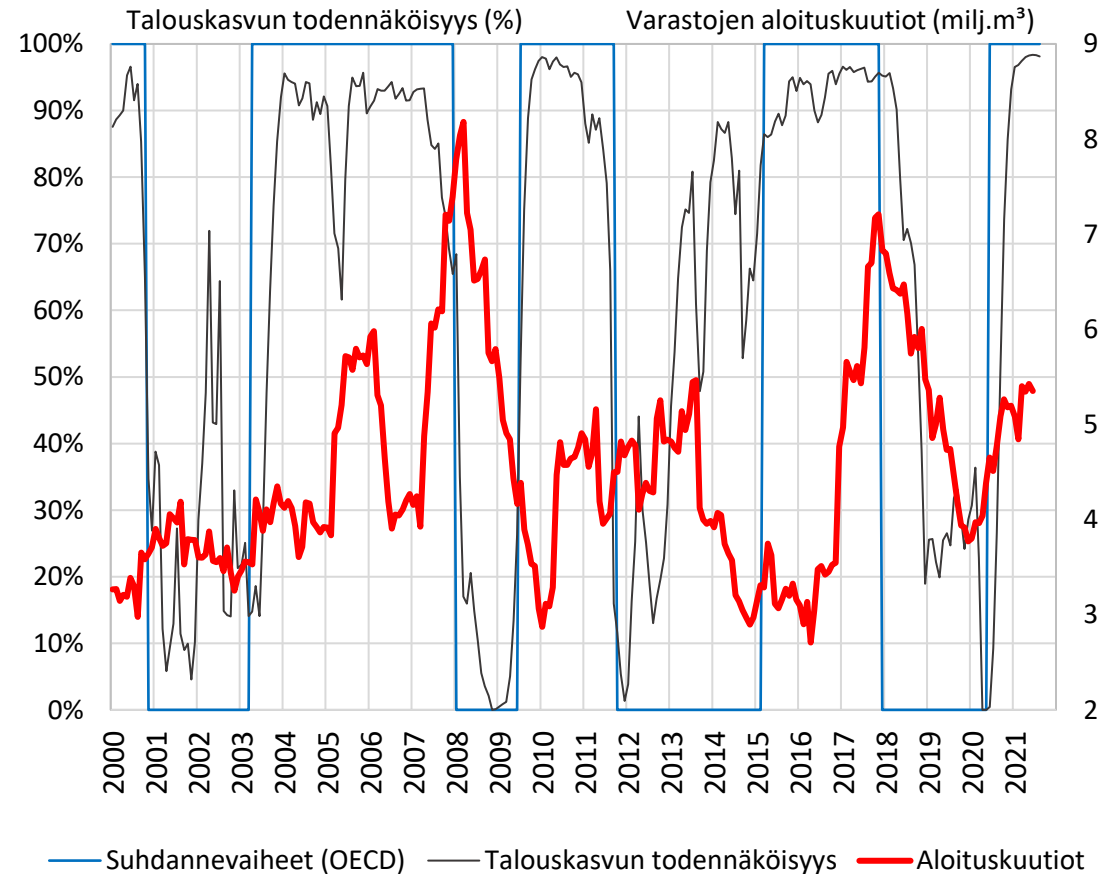
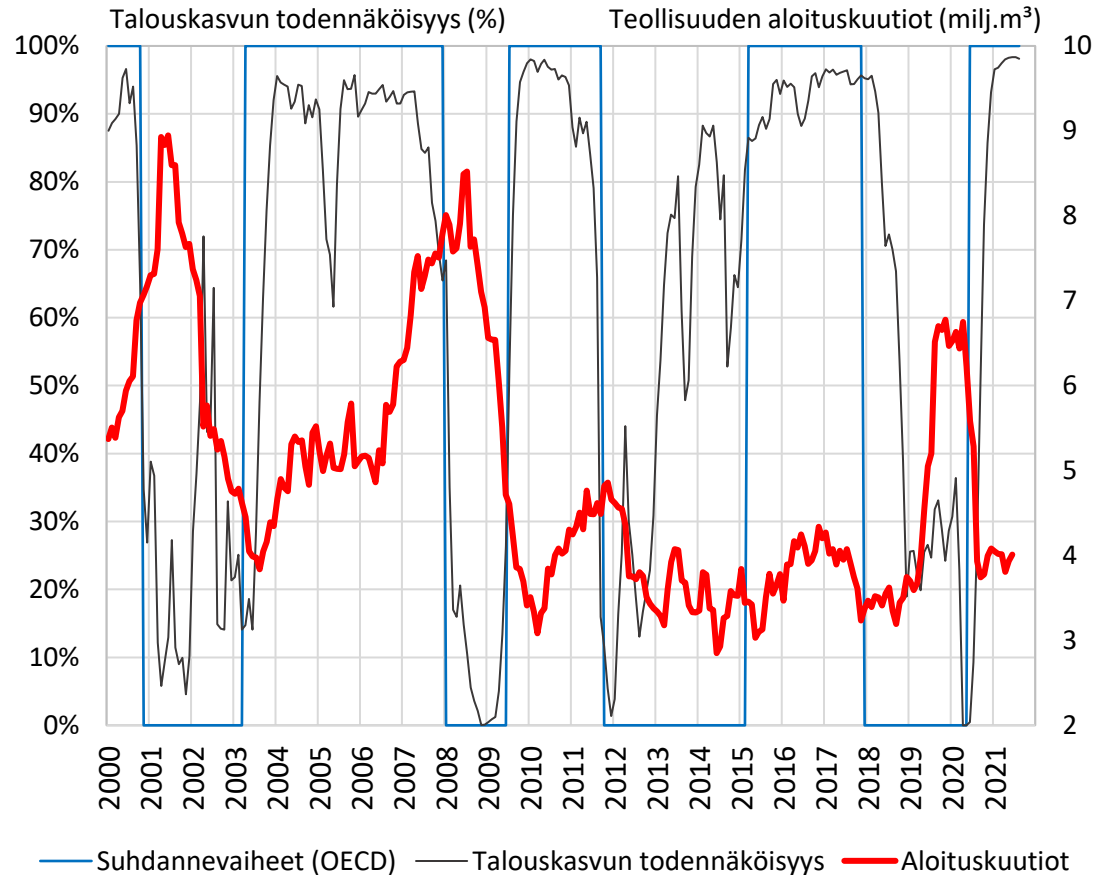
Teollisuuden aloitukset osuvat ensi vuodelle

Verkkokauppa lisää varastojen ja logististen tilojen tarvetta ennustejakson molempina vuosina

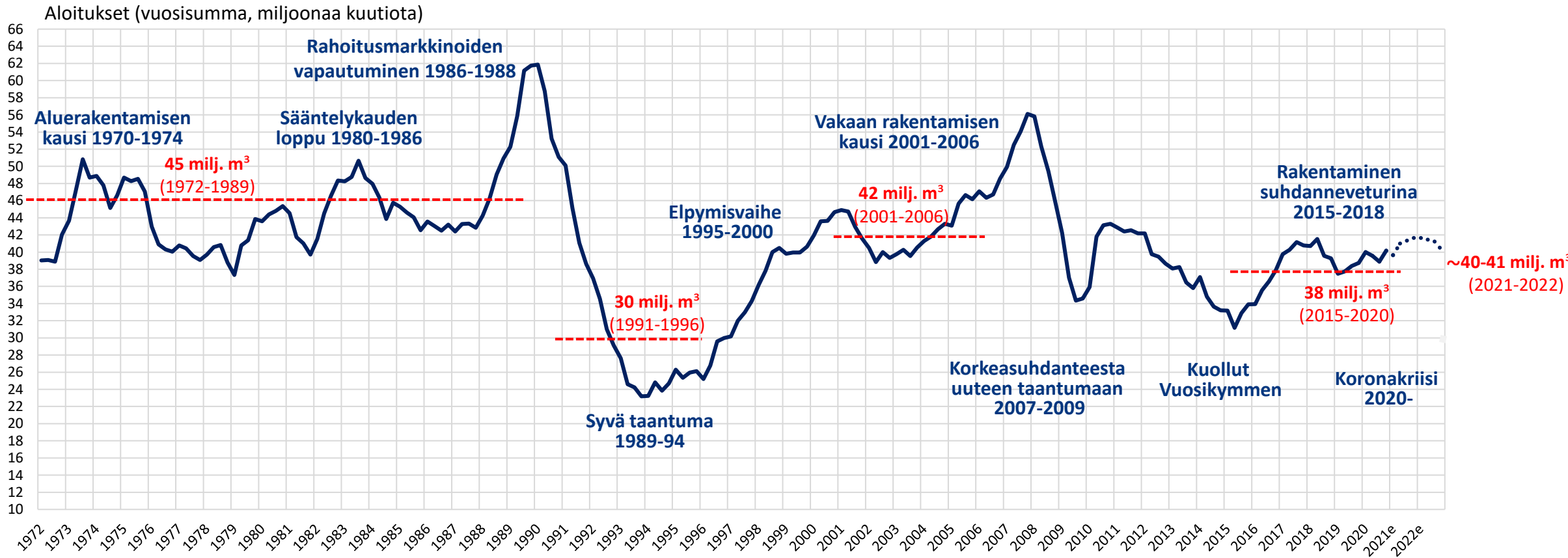
Talouden kasvu nostaa teollisuuden aloituksia

Verkkokauppa lisää varastojen ja logististen tilojen tarvetta

Aloituskoot pysyvät pari vuotta hyvällä tasolla

Vuonna 2023 hidastuva talouskasvu painaa aloitukset laskuun

Rakentamisen momentum on nyt

Asuntorakentamisen lisäksi myös toimitilapuoli kääntyy vuoden loppupuolella kasvuun. Korjaaminen toipuu tänä vuonna. Kustannuskehitys on suurin yksittäinen riski. Edessä on pari vuotta kasvua.

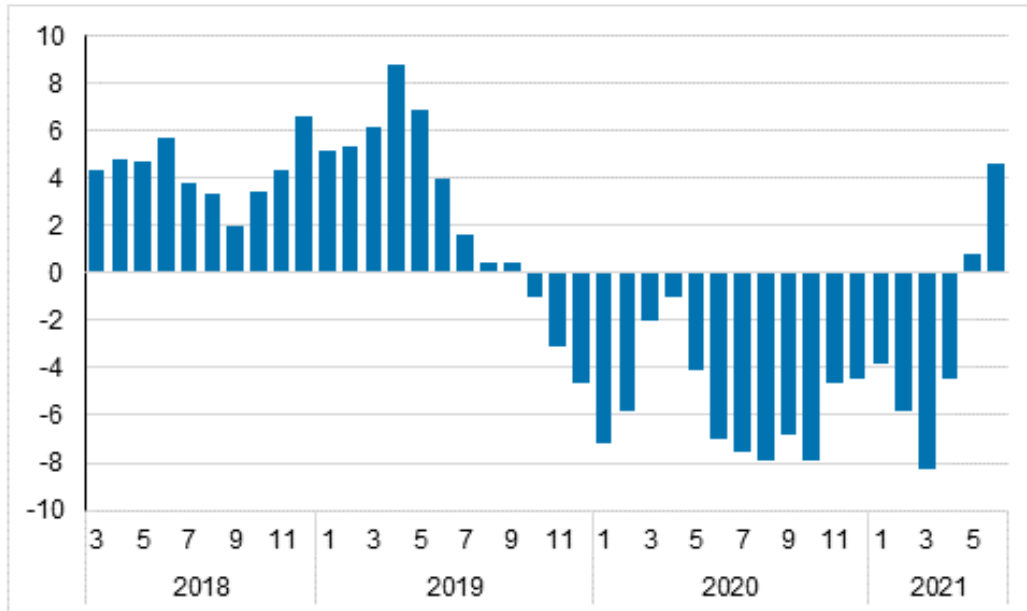

Rakennusteollisuus

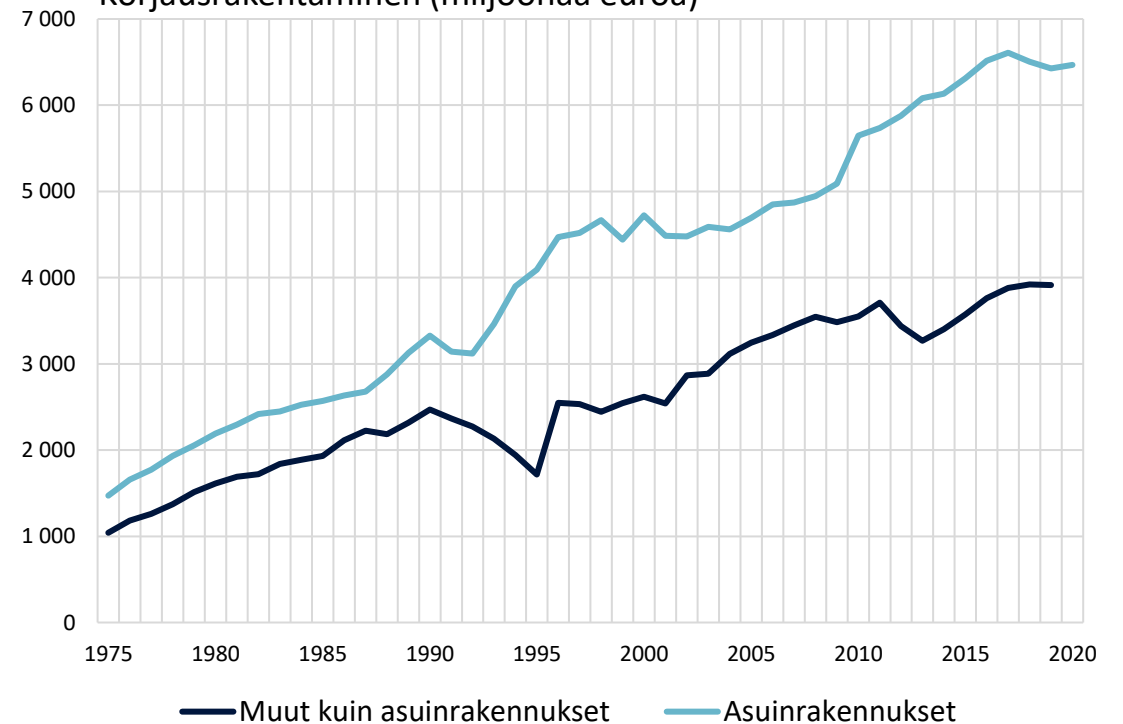
Korjausrakentaminen kääntyi keväällä vihdoinkin kasvuun

60-70-lukujen putkiremonttien rinnalle julkisivut – 90-luvun vilkas toimistorakentaminen ja korona vauhdittavat

Korjausrakentamisen suhdannekuvaajan kolmen kuukauden liukuvan keskiarvon vuosimuutos, %

Korjausrakentaminen (miljoonaa euroa)

Korjausrakentamisen nykytaso ei riitä kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen

Käyttötarpeet ja vaatimukset muuttuvat nopeammin kuin käyttöikä

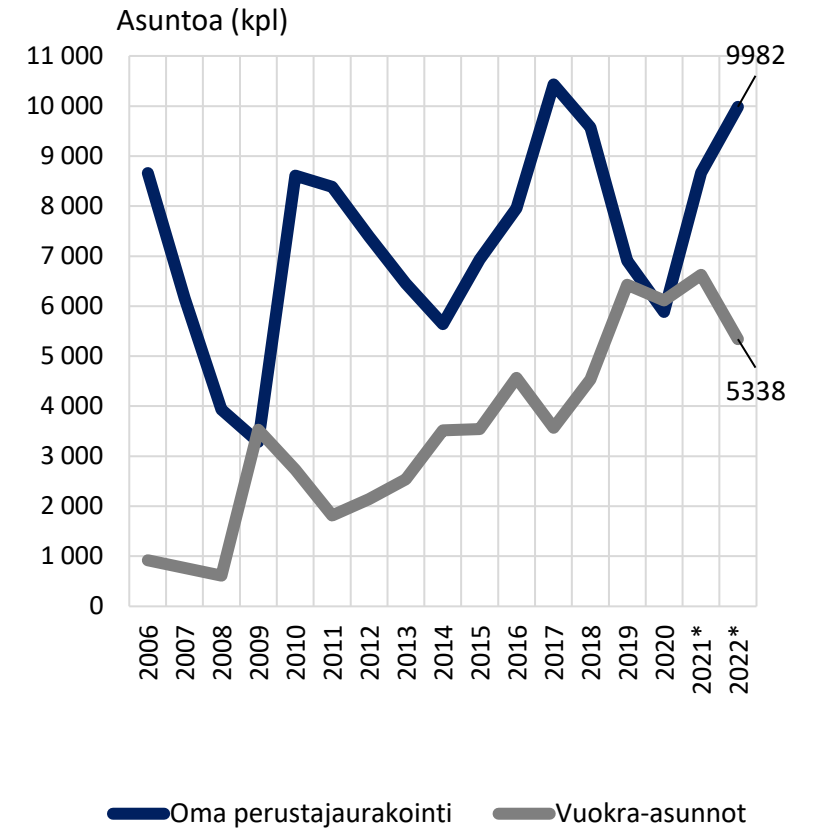
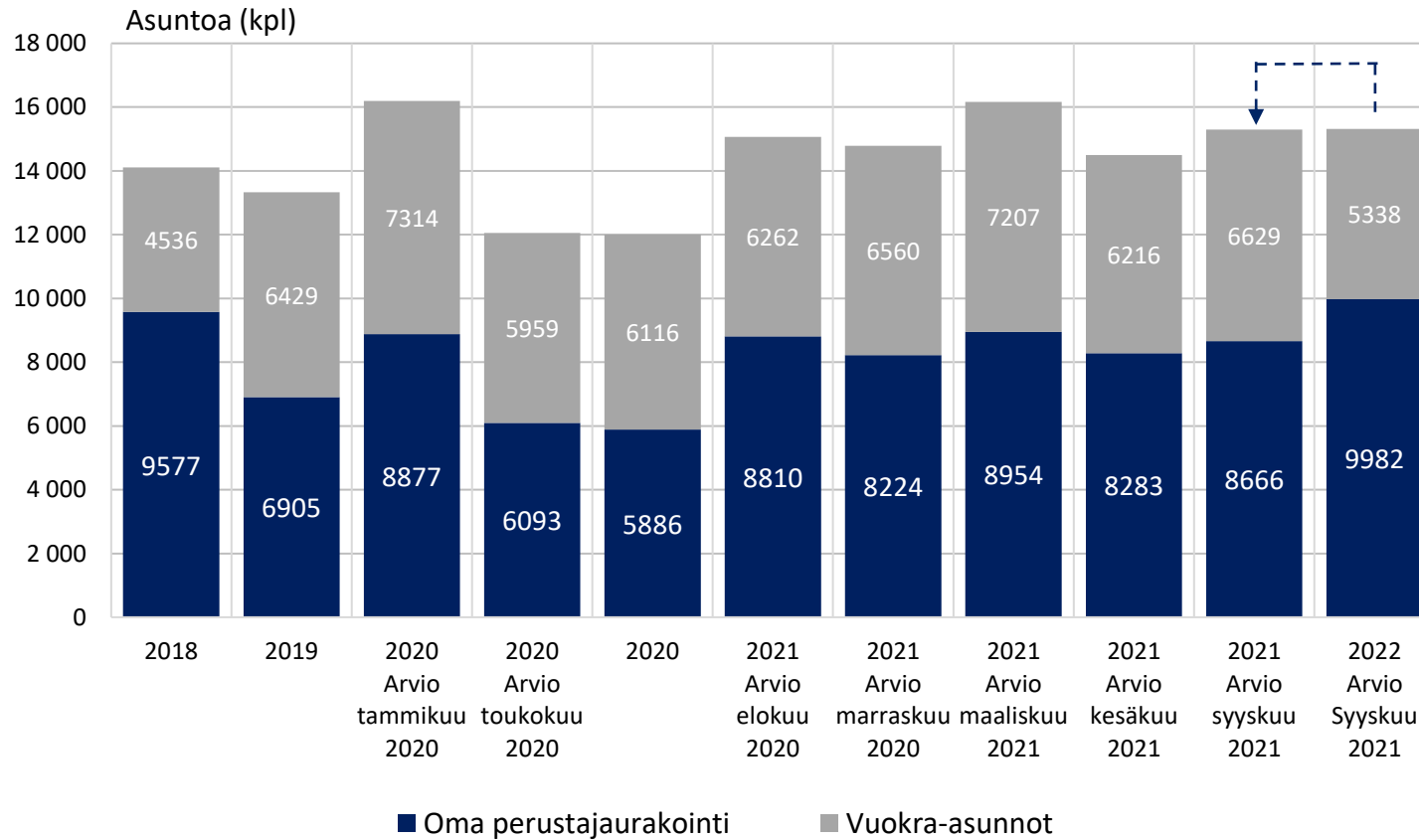

Rakennusteollisuus

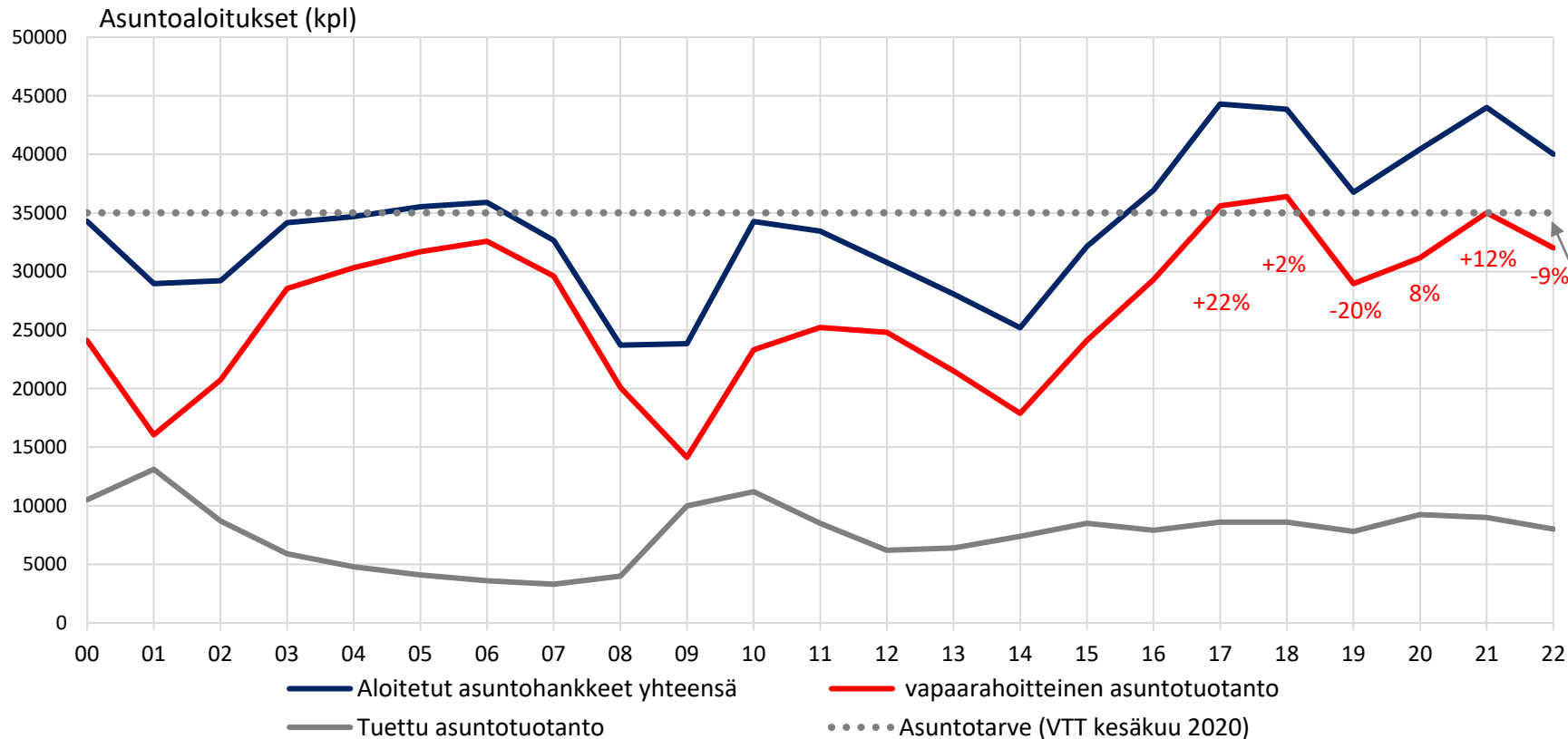
Kerrostalarakentaminen pysyy korkealla tasolla

Vuokra-asuntotuotanto vähenee

Asuntorakentaminen pysyy korkealla tasolla

Tuotanto vastaa matalalle pudonneeseen tarjontaan ympäri Suomen

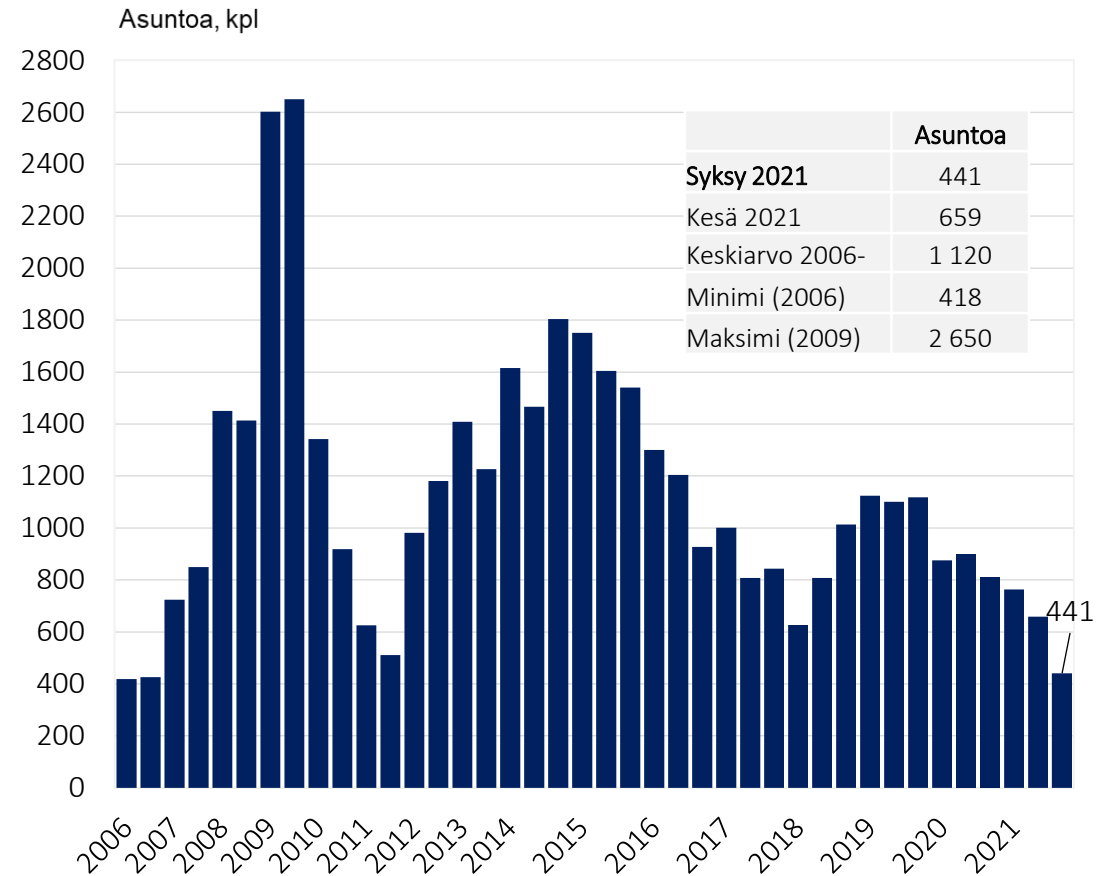
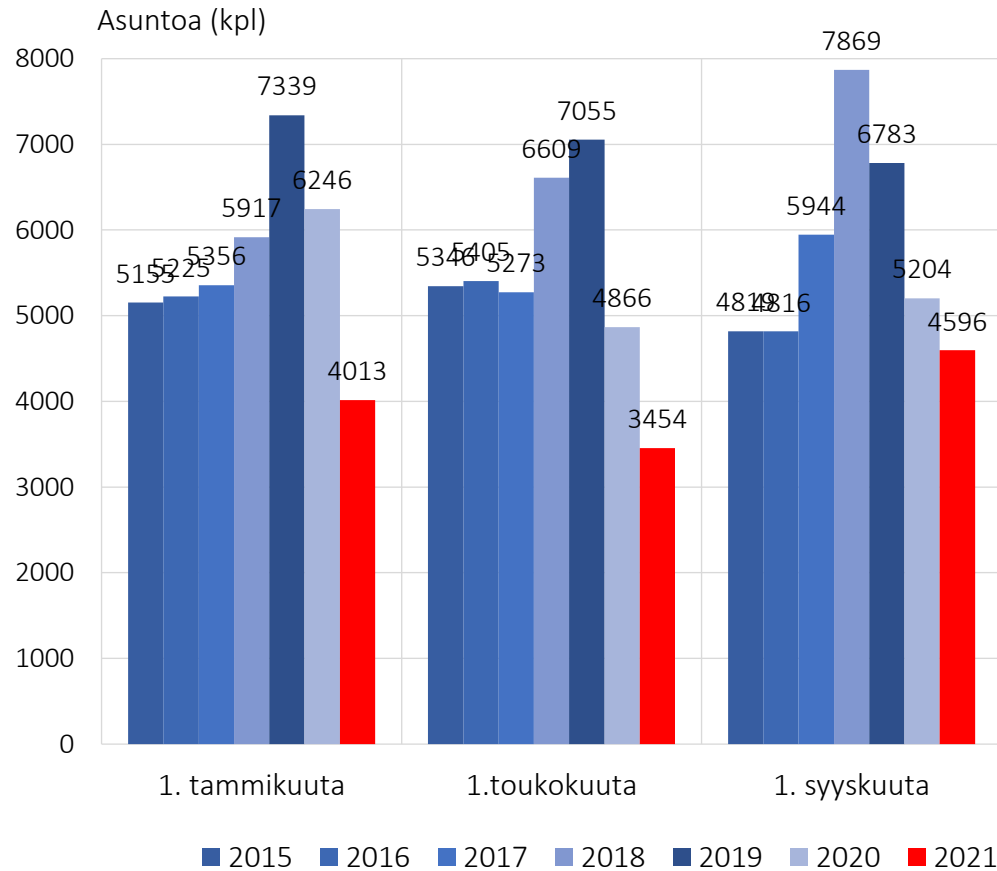

	Asunto-aloitukset	%
2020	40 900	+10
2021e	44 000	+9
2022e	40 000	-9

VTT:n asuntotuotantotarvelaskelmien (kesäkuu 2020) mukaan kahden seuraavan vuosikymmenen aikana uusia asuntoja tarvitaan yhteensä 700 000 eli vuosittain 35 000 kappaletta. Tarpeesta 90 prosenttia kohdistuu neljälletoista suurimmalle kaupunkiseudulle. Helsingin seutukunnan osuus on puolet.

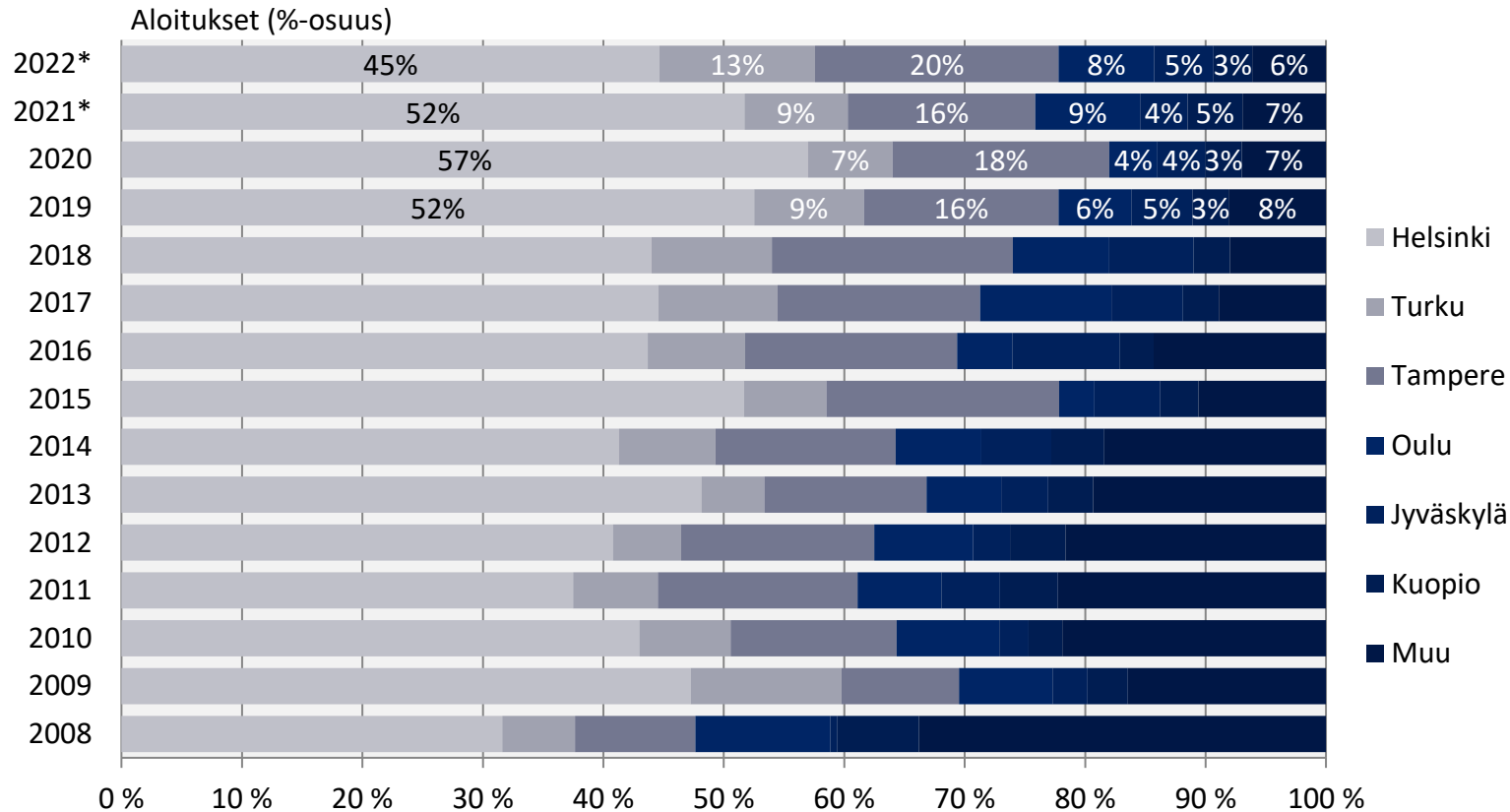
Tarjolla vähän uusia asuntoja

Tarjonta lähti laskuun ennen korona-aikaa

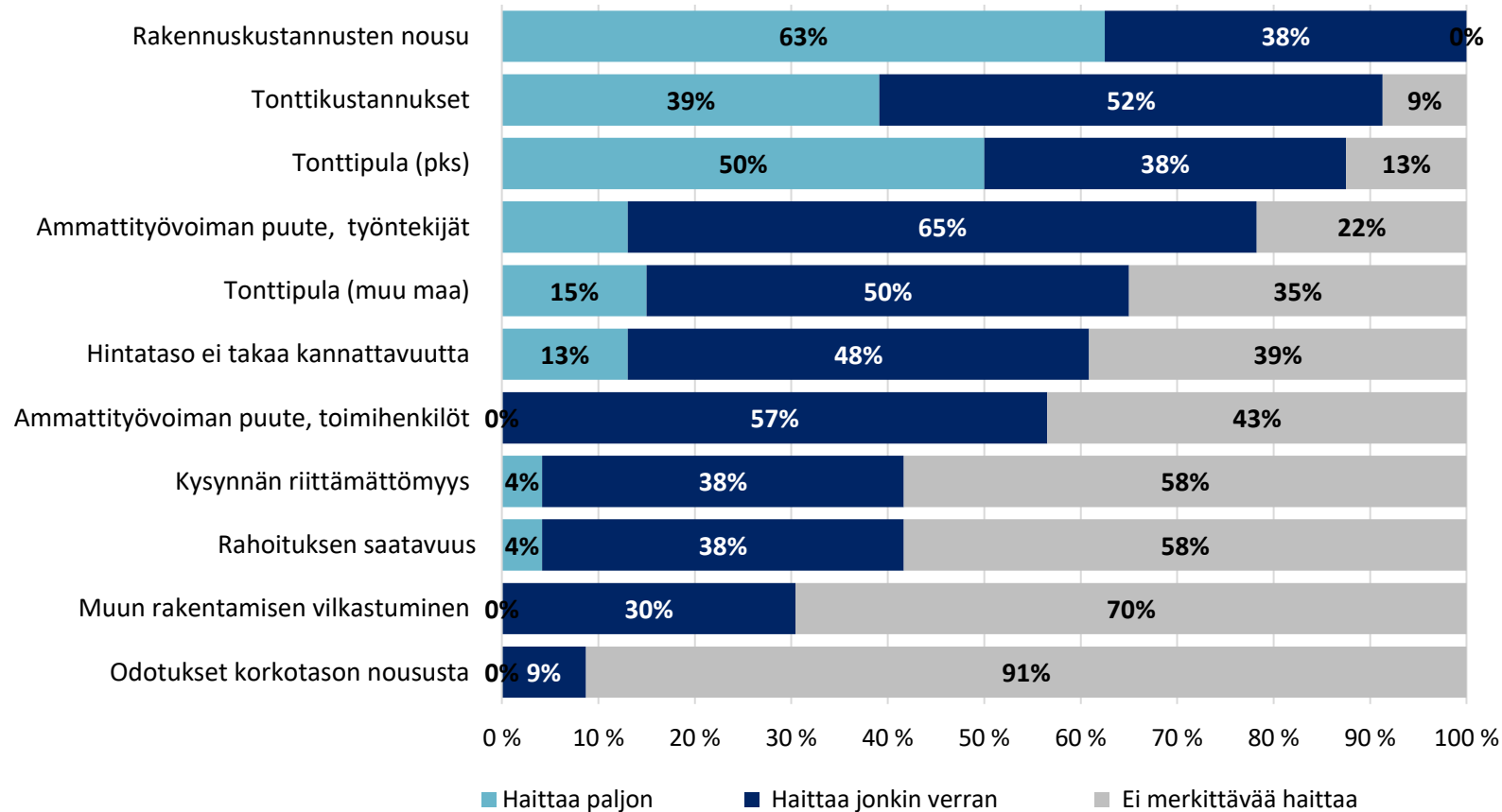
Turku ja Tampere nostavat kasvukolmiota

Helsingin osuus asuntotuotannosta pienenee

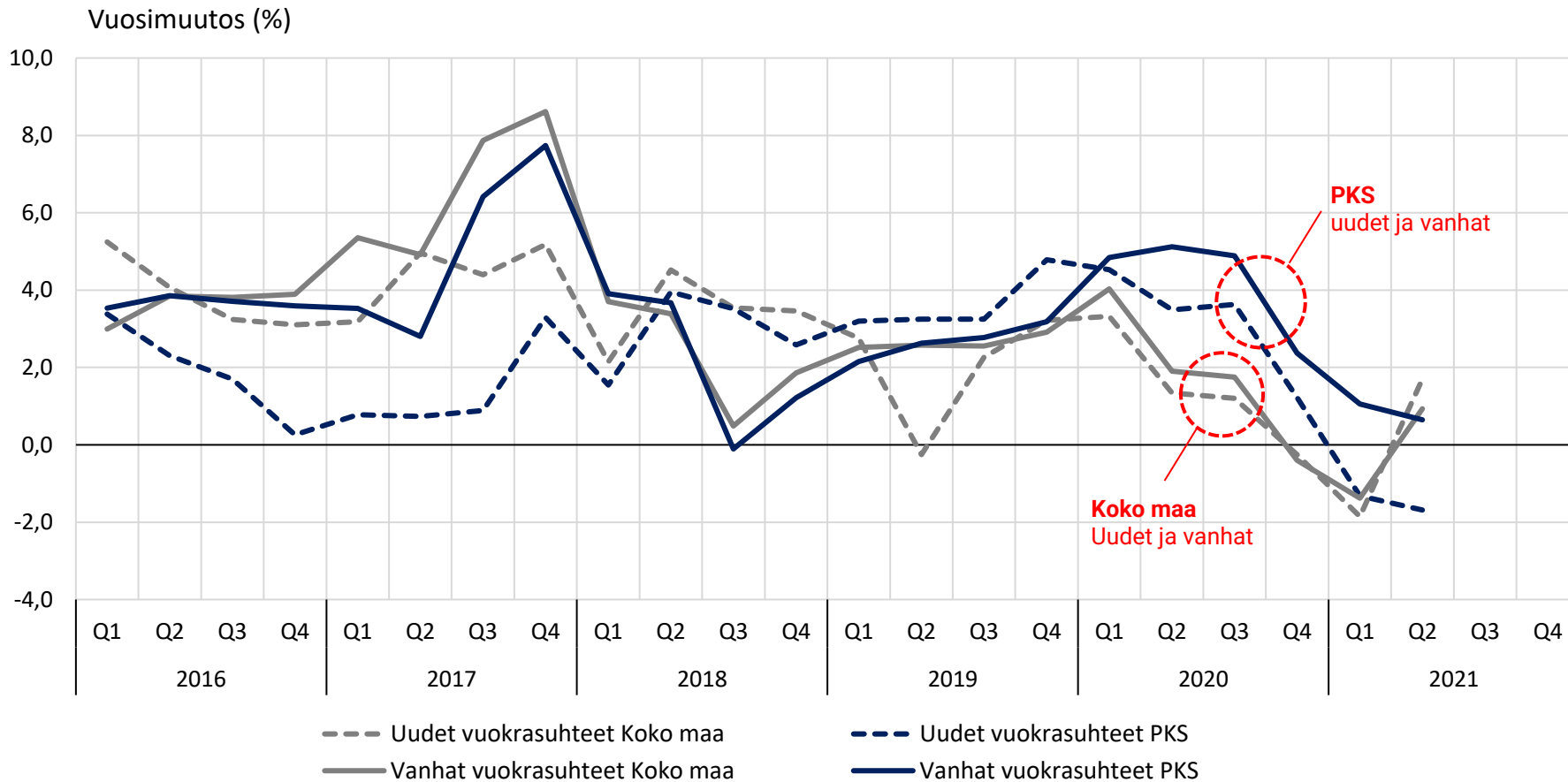
Kustannukset, tontit ja tontit

Myös työvoimapula haittaa rakentajia

Vuokrien lasku pysähtyi koko maan tasolla

Pääkaupunkiseudulla uudet vuokrasuhteet solmitaan edelleen vanhoja halvemmalla

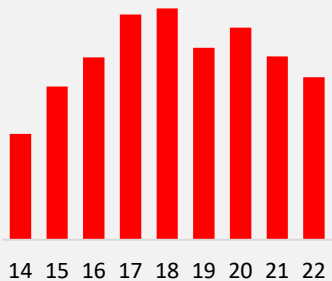
Rakennusteollisuus RT ennuste 2021-2022*

Asuntorakentaminen

Yhteensä
2019: 37 400
2020: 40 300
2021: 44 000
2022: 40 000

Asuntorakentaminen hidastuu vapaarahoitteisen tuotannon laskun vuoksi.

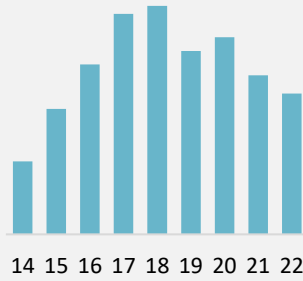

Kerrostalot

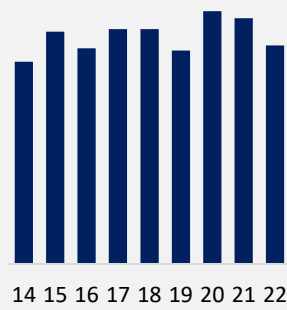
Vapaarahoitteiset
2019: 19 600
2020: 20 700
2021: 23 000
2022: 20 000

Kuluttajien ostohalut korkealla ja korot matalalla. Alueellinen eriytyminen jatkuu. Sijoittajakysyntä pysyy yllä.

ARA-asunnot
2019: 7 800
2020: 9 200
2021: 9 000
2022: 8 000

ARA-tuotanto pysyy ennustejaksolla elvyttävänä. Tuotannon määrään laskupaineita.

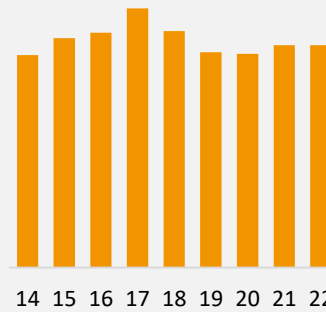

Rivitalot

2019: 3 000
2020: 3 200
2021: 3 400
2022: 3 200

Rivitalojen rakentaminen kasvaa hieman.

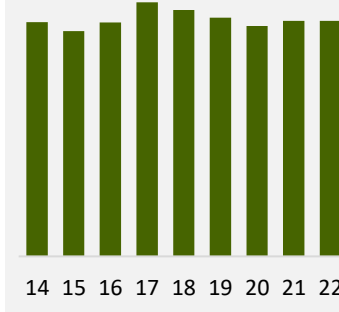

Omakotitalot

2019: 6 800
2020: 6 900
2021: 8 100
2022: 8 300

Pientalojen kysyntää selvä kasvu viiveellä. Tonttitarjonta rajoittaa. Kasvu kehityskuntiin

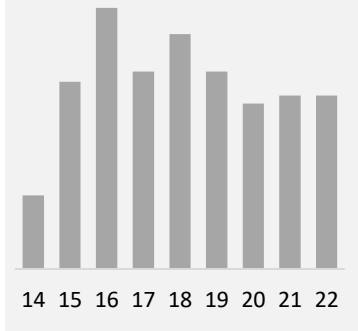

Muut rakennukset

2019: 600
2020: 500
2021: 500
2022: 500

Muu rakentaminen vähenee koko asuntorakentamisen mukana.

Suomen asuntomarkkinoiden tilanne on vakaa

Suomessa ei ole asuntojen hintakuplaa, suomalaispankit ovat hyvässä kunnossa, taloyhtiöt ovat vähäriskisiä, EU:n pankkisääntelyä on jo kiristetty ja se uhkaa kiristyä asuntolainojen osalta edelleen, runsas asuntorakentaminen on pitänyt hinnat kurissa, Suomessa on Euroopan parhaat asuinolot

1. Suomalaispankkien toimintakyky on vahva (Finanssiala ry)
2. Pankit arvioivat sekä kotitalouksien että rakennusliikkeiden vakuudet ja maksukyvyt jo nyt (Finanssivalvonta)
3. EU:n sääntely on tiukentanut rakennusaikaisen rahoituksen ehtoja ja taloyhtiöiden lainansaantia ja Finanssivalvonnan päätös palauttaa asuntolainakatto 85 prosenttiin kiristää myös osaltaan asuntolainoitusta (Finanssivalvonta / Finanssiala ry)
4. Ehdotettu Basel III –sääntely uhkaa kiristää erityisesti asunto- ja yritysluottoja edelleen (Finanssiala ry)
5. Suomen Pankin mukaan asuntovelkoja koskevat kotitalouksien korkomenot ja pankkien luottotappiot ovat olleet viime vuosina hyvin pienet, vaikka asuntovelkaa on ennätyskellisen paljon (Suomen Pankki)
6. Edelleen analyysin mukaan viime vuosien runsas asuntorakentaminen on jarruttanut asumisen hinnan nousua (Suomen Pankki)
7. Asuntojen hinnat ovat nousseet Suomessa erittäin maltillisesti muihin Pohjoismaihin verrattuna (Pohjoismaiset tilastokeskukset)
8. Viime vuosina rakennetut asunnot ovat syntyneet kasvukeskuksiin – riski laajamittaiselle arvonalentumiselle on pieni (Suomen pankki)
9. Asuntotarjonta on monipuolistunut viime vuosina ja tarjoaa eri elämäntilanteisiin enemmän vaihtoehtoja (Tilastokeskus)
10. Suomessa asuinolot ovat Euroopan parhaat – katon vuotaminen on harvinainen harmi (Eurostat)
11. Suomen asuntomarkkinat ovat mahdollistaneet tavallisille palkansaajalle pääsyn vähäriskiseen sijoittamiseen (Vuokranantajat)
12. Yhteisvastuu toimii - pankit ovat perinteisesti pitäneet asunto-osakeyhtiöitä vähäriskisinä kohteina (Suomen Pankki)

Asuntorakentaminen pysyy vilkkaana

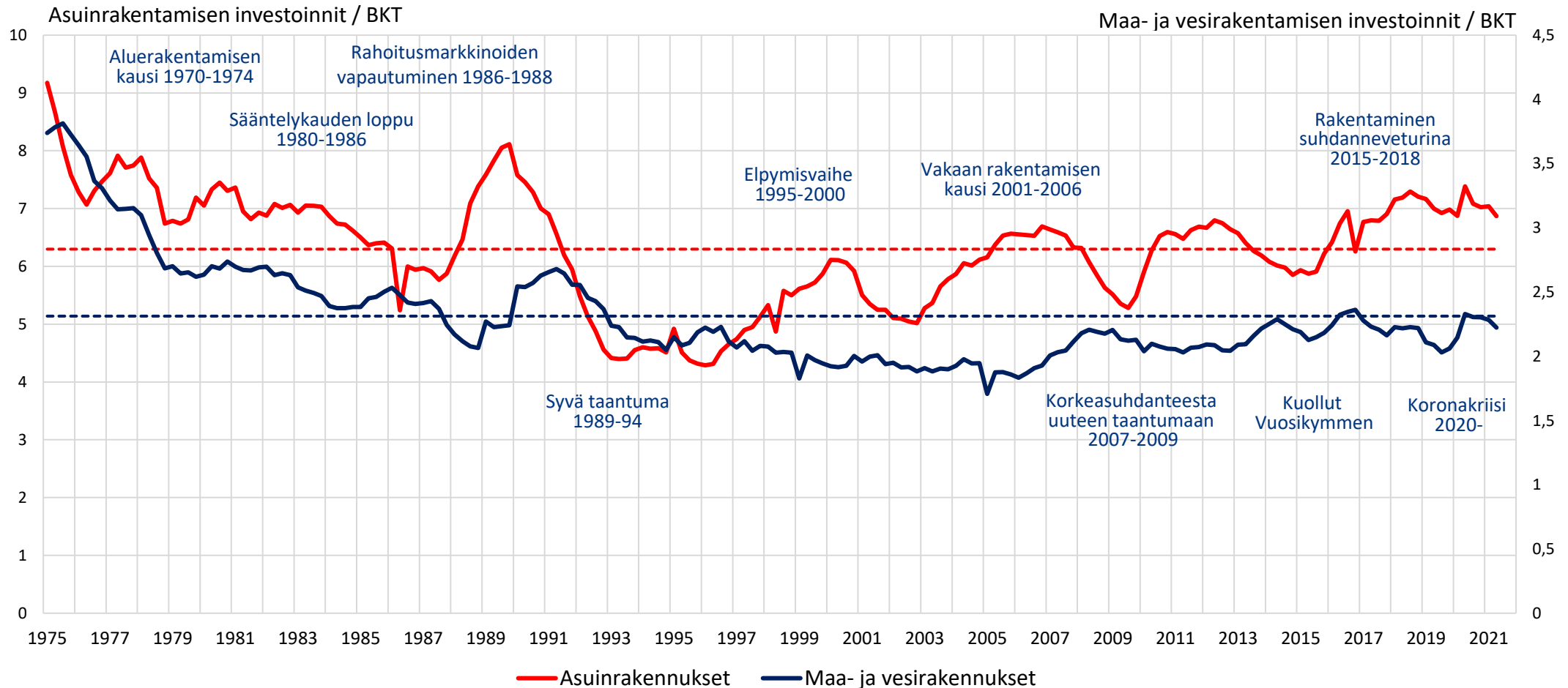
Matalana jatkuva korkotaso ja kuluttajien hyvät tunnelmat tukevat kuluttajakysyntää. Isojen kaupunkien dynamiikka hoitaa lievän ylitarjonnan. Asuntojen tuotto kiinnostaa sijoittajia jatkossakin. Riskit kumpuavat kovasta kustannuskehityksestä, rahoituksen saatavuudesta ja lainsäätäjän toimista.

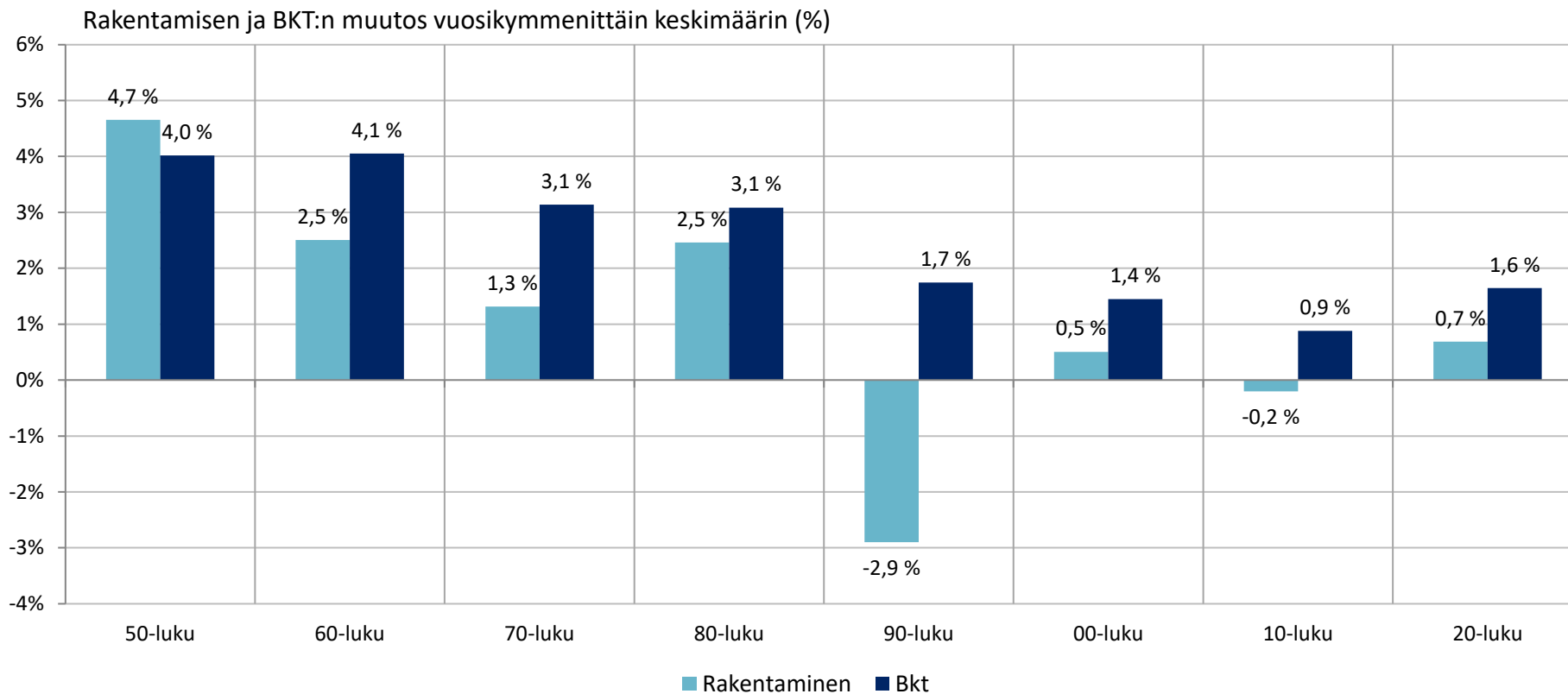
Rakennusteollisuus

Asuntorakentaminen poukkoilee – infra matelee

Kestävämpi kasvu ja kaupungistumisen toinen aalto vaativat lisää investointeja

Rakentaminen kasvaa pidemmällä aikavälillä verkkaisesti hitaan talouskasvun takia

Infra vetää Euroopan rakentamista

Asuntorakentamisen ennätysvauhti hiipuu 2023

Infrarakentaminen vauhdittaa koko rakentamista

- Maanpäällinen ja –alainen infra kasvaa ripeästi

Muu kuin asuinrakentaminen supistui eniten ja toipuu hitaiten

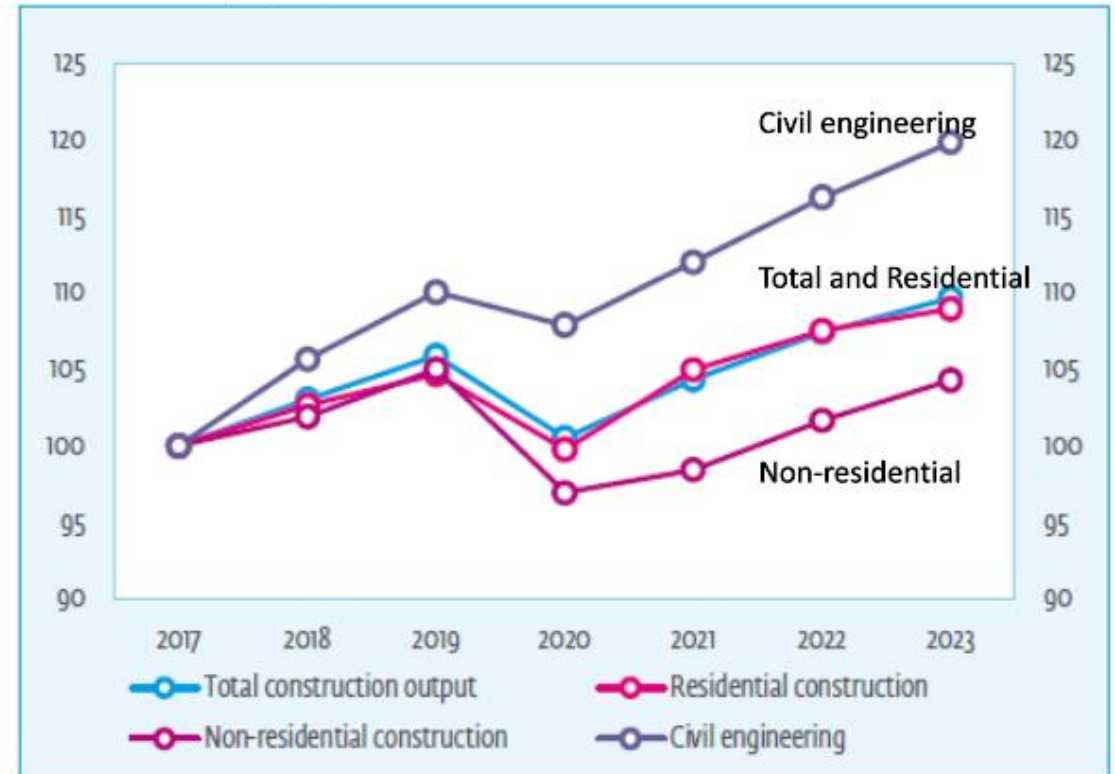
- Liike- ja toimisto ei pääse kriisiä edeltävälle tasolle

Asuntorakentaminen toipuu vauhdilla

- Kasvu hitaampaa 2023 alkaen

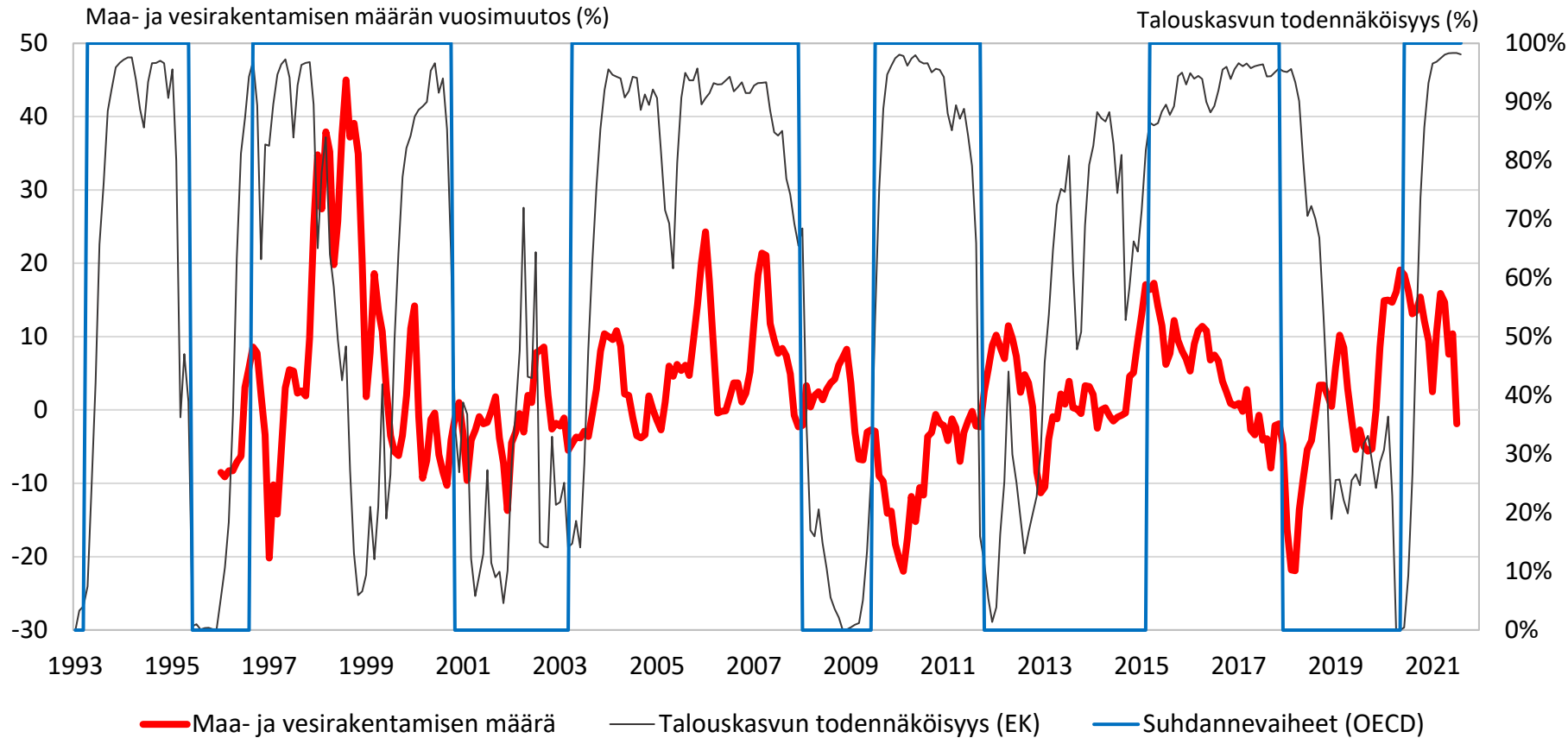
Construction output by sector (EC-19)

index at constant price, 2017=100

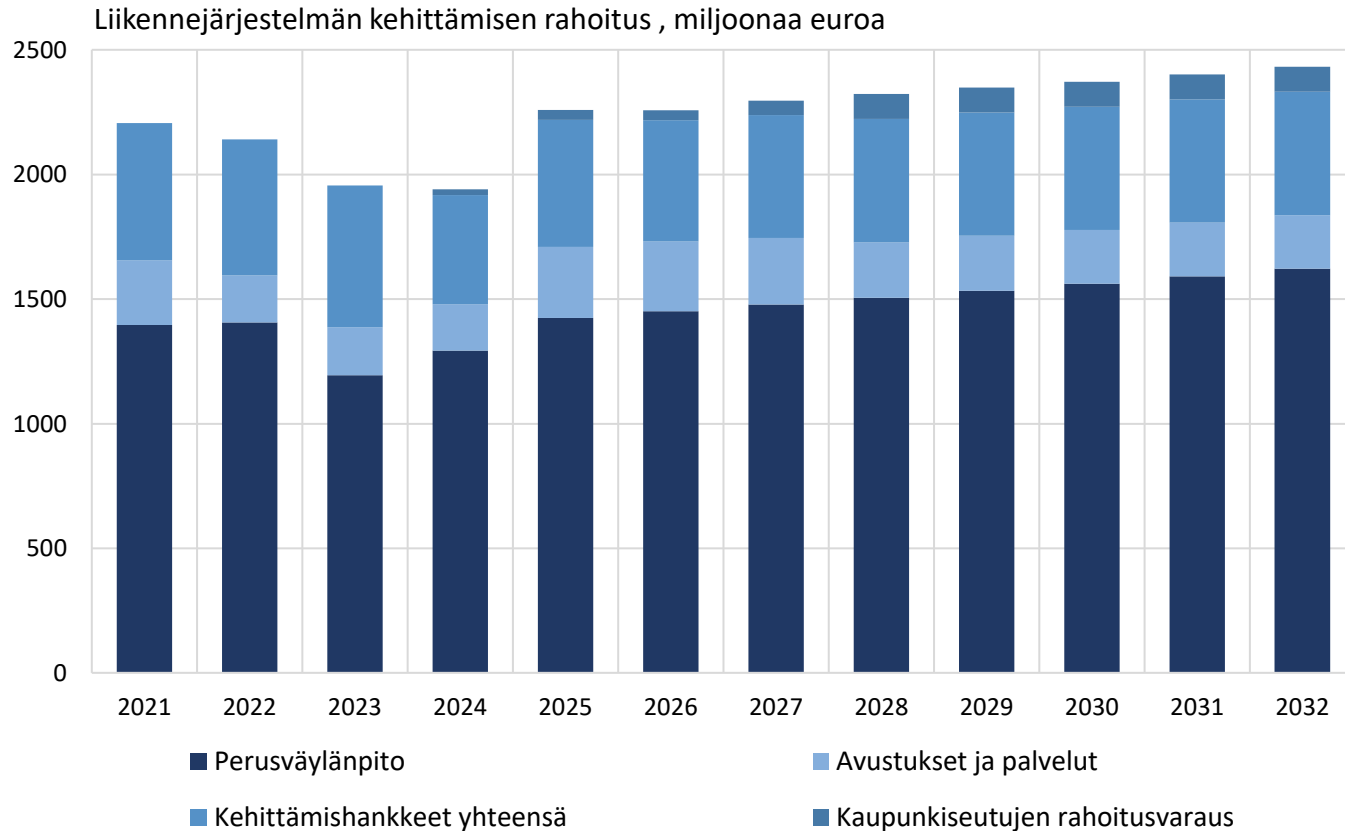
Maa- ja vesirakentaminen ei käänny talouden mukana

Edessä pientä laskua korkealta tasolta

Löytyykö budjetin ulkopuolelta rahaa?

Valtion rooli on rakentaa infra – rahat eivät riitä tekemään kunnolla

Suomessa Liikenne 12-ohjelman rahoitusraami vuosille 2021–2032 on vajaat 27 miljardia euroa.

Ruotsi parantaa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä liikenneinfrastruktuurin avulla yli kolminkertaisesti Suomeen verrattuna.

Suomelta puuttuu iso kuva ja rahat.

Suomeen tarvittaisiin 30 vuoden päähän kantava visio, johon nostettaisiin Suomen kannalta strategiset pääväylätason yhteysvälit ja niille tavoitteellinen palvelutaso ja aikataulu.

Eurooppa rakentaa kilpailukykyistä ja kestäväää tulevaisuutta infralla

Suomelta puuttuu iso kuva, yhteisymmärrys ja rahat

Rakennusteollisuus

Kaupungit eivät odottele kasvua vaan tekevät sitä

Alexi Randell 12.10.2021

Rakennusteollisuus

Kaupungit vivuttavat koko Suomen kasvua ja kehitystä

Kaupunkien isot infrahankkeet synnyttävät muuta rakentamista ja kasvua ympärilleen

Oulu patoaa kasvua Pohjoisessa

Keskusta tiivistyy ja kasvaa

Tampere ei odottele kasvua vaan tekee sitä

Raitiotie vivuttaa asunto- ja palvelurakentamista

Turku haluaa raitiotien ja isoja investointeja

Raitiotie viimeistelee vuosien kehittämistyön

Espoo kasvaa raiteiden varassa

Espoo kasvaa ja tiivistyy metron ja rantaradan varteen

Vantaa haluaa maailman luokan kaupungiksi

Vantaa panostaa sisäiseen ja ulkoiseen saavutettavuuteen

Helsinki haluaa lisää kaupunkia

Helsinki tiivistää ja laajentaa keskustaa

Pienemmät kasvukeskukset laajenevat ja tiivistyvät

Lahden ohitustie vapauttaa rakennusmaata, Kuopion Savilahti ja Joensuun asemanseutu laajentavat keskustaa, Jyväskylän Lutakko tiivistää keskustaa

Raidejokeria rakennetaan vipuvaikutuksen takia

1. Valtio investoi Raide-Jokeriin

84 m€

eli 30 prosenttia kokonaiskustannuksista

2. Aiheuttaa 80 000 asunnon rakentamisen

 80 000

jonka arvo on yhteensä 16 miljardia euroa
ja verotulot 6,4 – 7,2 miljardia euroa

Verotulot
Työllisyys
Työvoiman liikkuvuus
Kestävä kehitys
Kilpailukyky
Hyvinvointi

4. Saa takaisin rahansa yli 20 kertaisena

20x

pelkästään asuntorakentamisen verotuloina

Lisäksi infrainvestoinneista noin 90 M€ verotuloja sekä töitä 3 600 – 4 200 htv

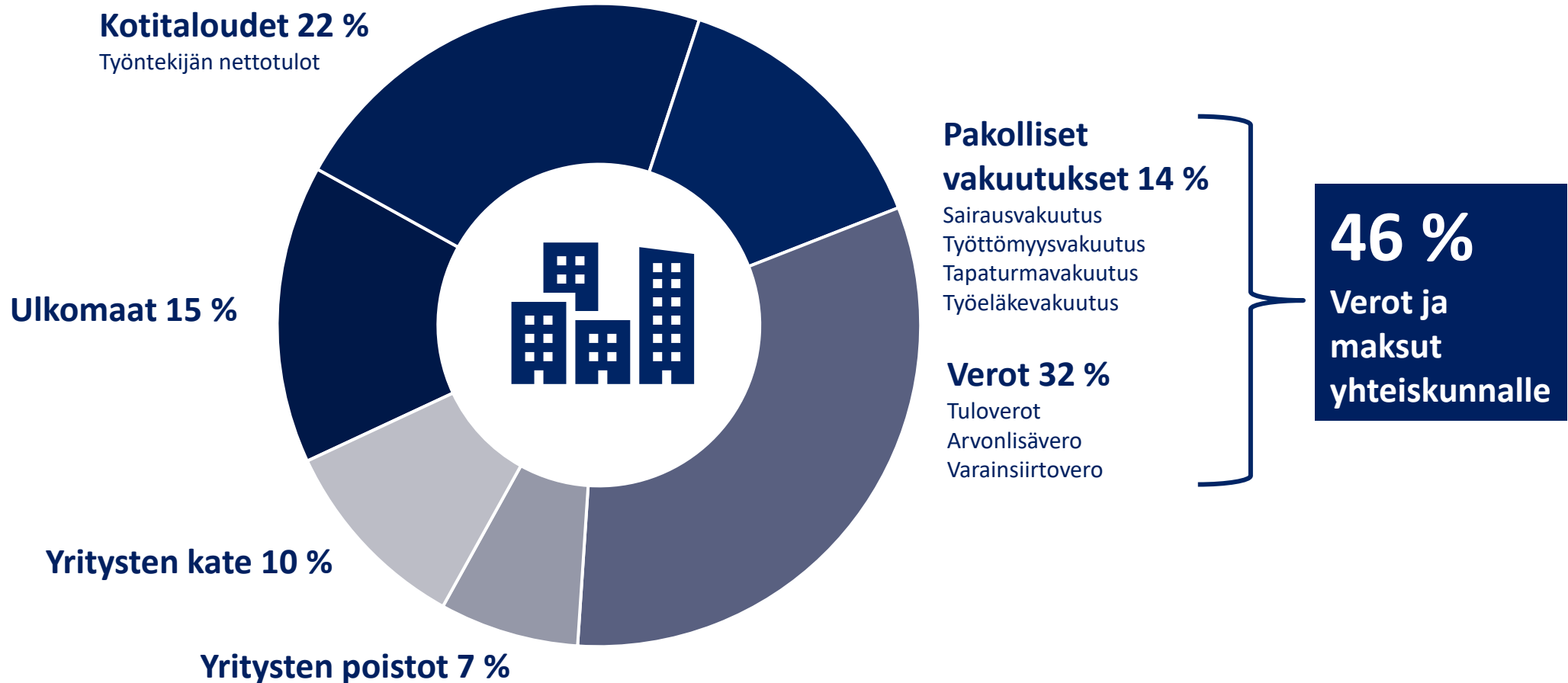
3. Työllistää vuodeksi

 256 000

suomalaista

Asuntorakentaminen on työllistävää ja verointensiivistä

Asuntorakentamiseen sijoitetun euron jakautuminen tuloiksi

Rakennettuun ympäristöön kohdistuu valtavia paineita

Kaikilla on oikeus taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväan elämään postinumerosta riippumatta

Kasvukeskusten täytyy ratkaista uudisrakentamisen haasteet

Koko Suomen pitää uudistua kestävästi korjausrakentamalla

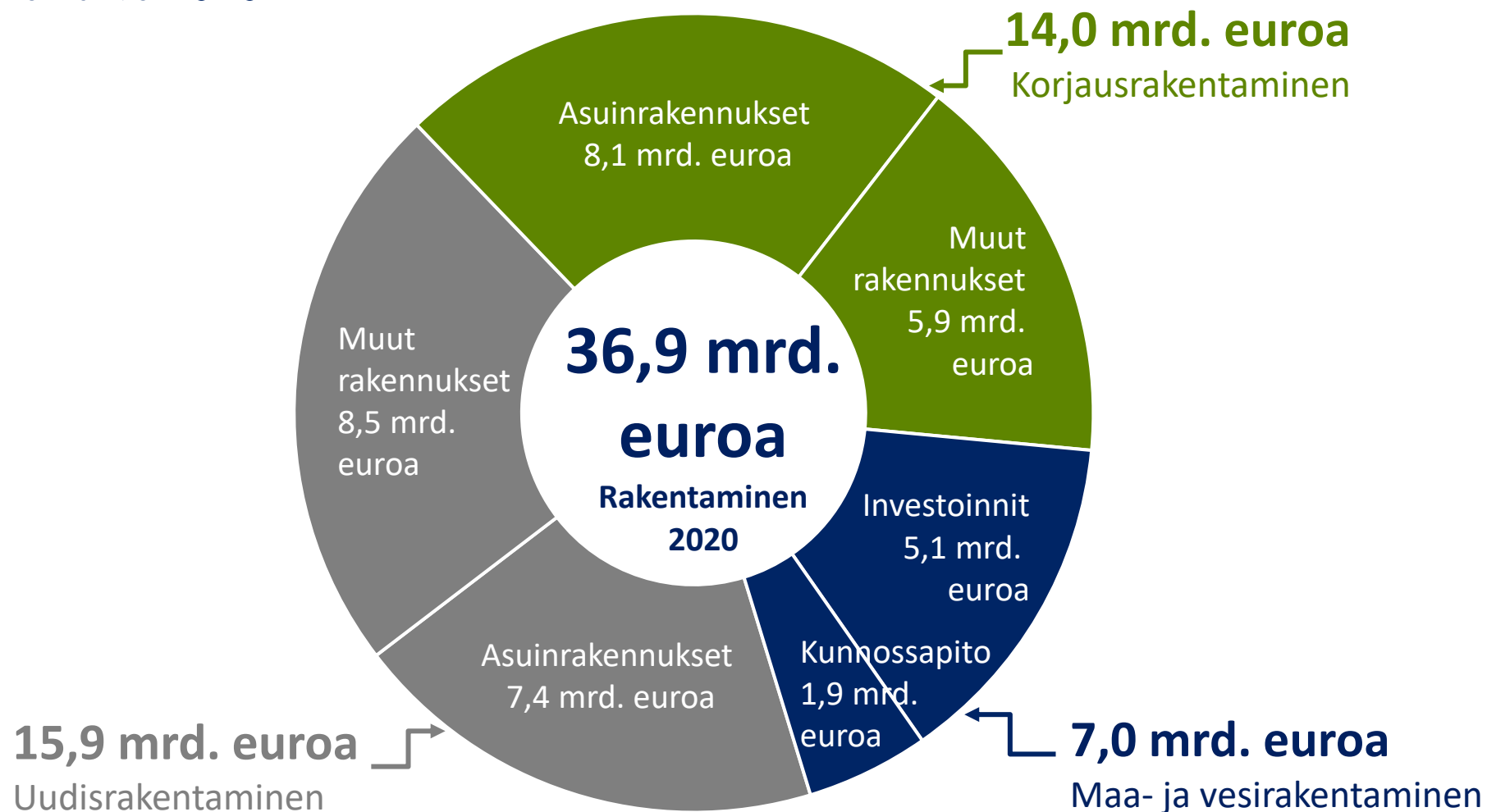
Suomi pitää yhdistää sisäisesti ja ulkoisesti

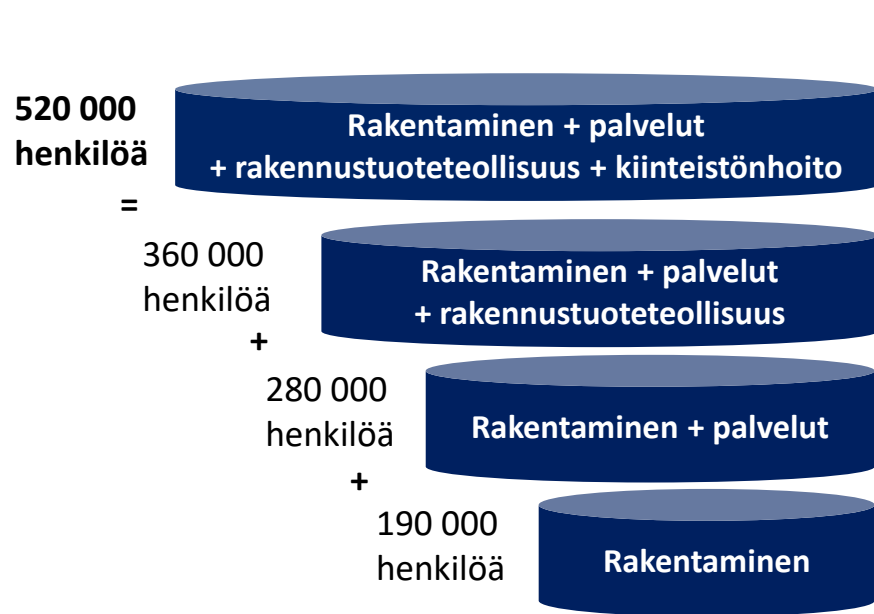
Liitteet

Rakentamisen jakautuminen päätoimialoittain

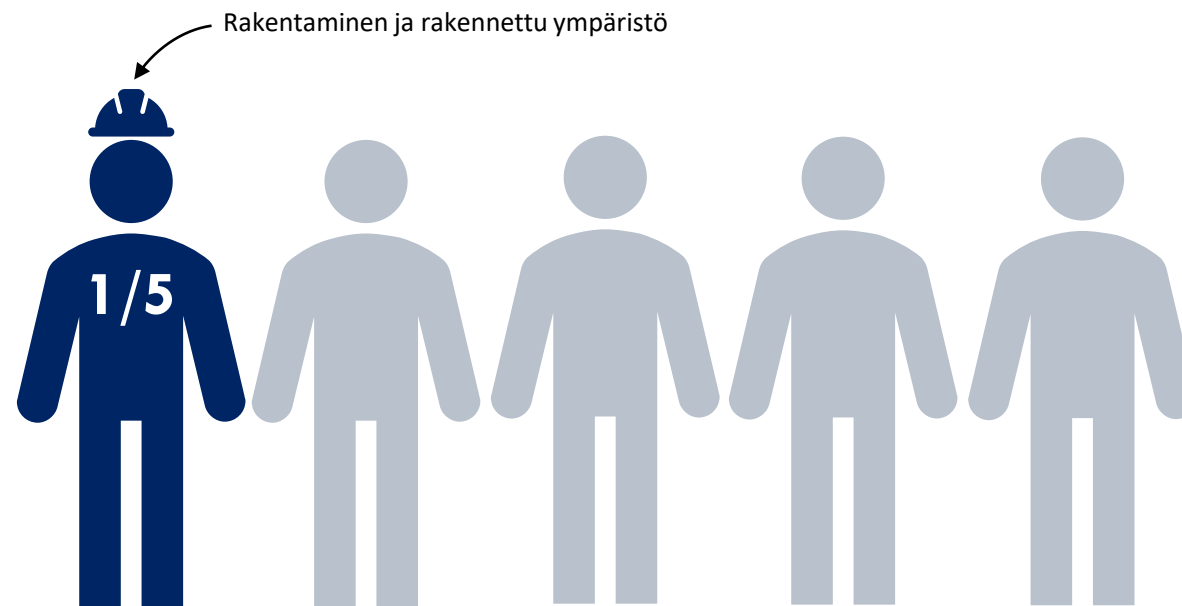
Rakennustuotannon arvo 2020

Joka viides suomalainen työllistyy uuden rakentamisesta tai rakennetun ympäristön hoidosta

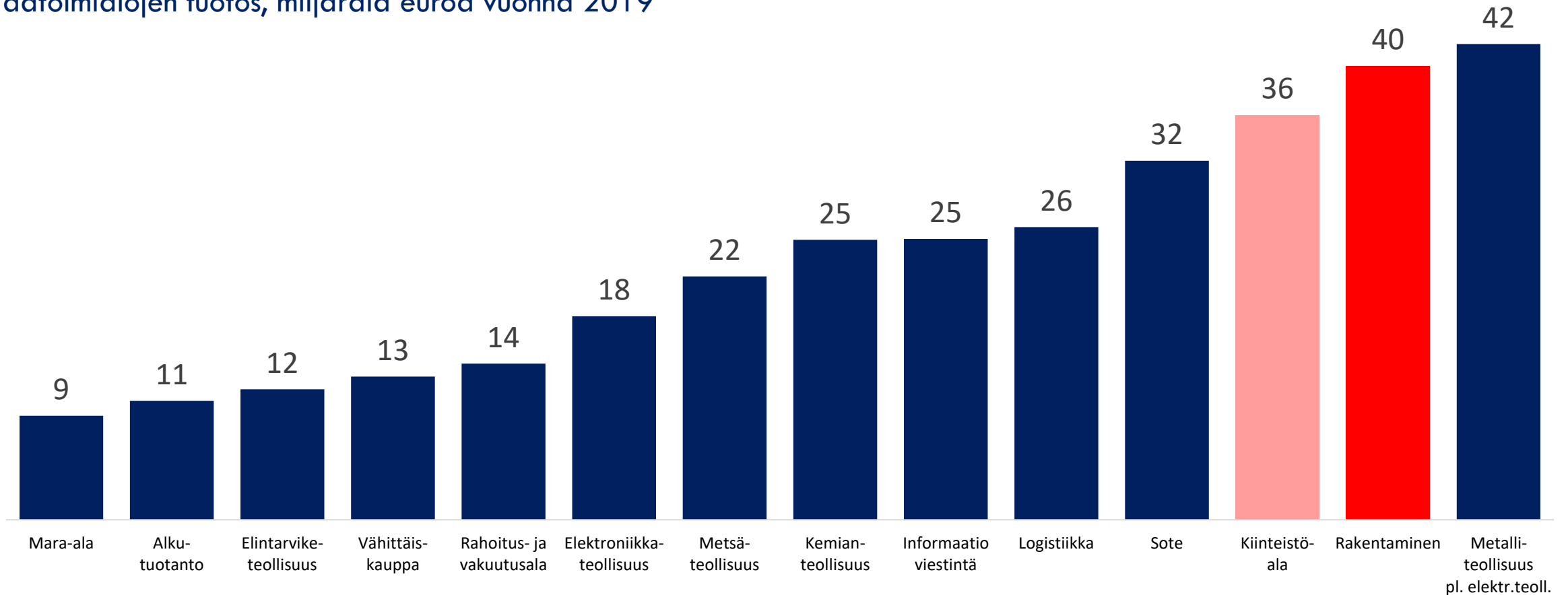
Lähde: VTT (2011)

Suomessa on noin 2,5 miljoonaa työllistä, joista joka viides työllistyy uuden rakentamisesta tai olemassa olevan kiinteistön hoidosta.

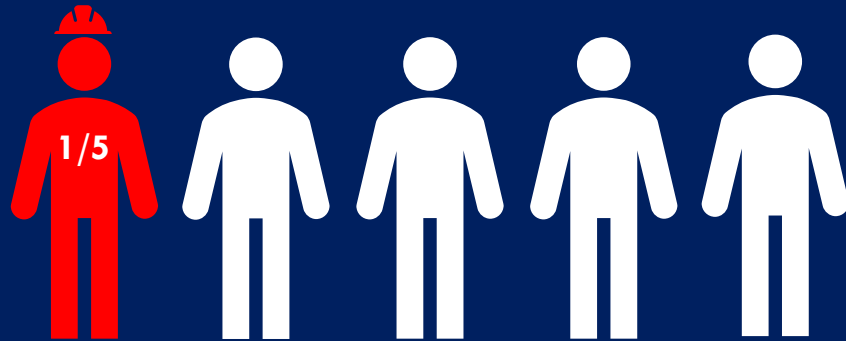
Rakentaminen ja kiinteistöala ovat isoja koko taloutta palvelevia toimialoja

Päätoimialojen tuotos, miljardia euroa vuonna 2019

Joka viides suomalainen työllistyy uuden rakentamisesta tai olemassa olevan kiinteistön hoidosta

Suomessa on 2,5 miljoonaa työllistä, joista joka viides työllistyy rakentamisesta tai olemassa olevan kiinteistön hoidosta.

Kaikkien kallein vaihtoehto on olla tekemättä mitään

Suomen kansallisvarallisuudesta 83 prosenttia on rakennetussa ympäristössä

Korjausvelkaa

3,4 – 5,7 mrd.€

Rakennetun ympäristön kunnossapidon laiminlyönti maksaa vuosittain 3,4-5,7 miljardia euroa

Kasvua

1 € → 2€

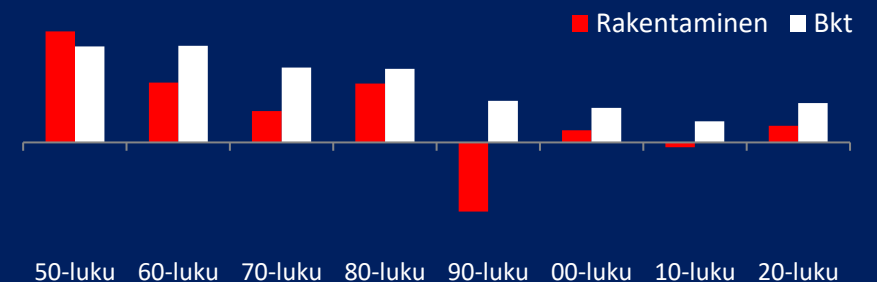
Jokainen rakennettuun ympäristöön investoitu euro tuottaa itsensä kaksinkertaisesti takaisin

Taluskasvu hidastuu – tarve uusille asunnoille ja kasvualueet yhdistävälle infralle ei häviä

150 000

utta asuntoa tämän hallituskauden aikana

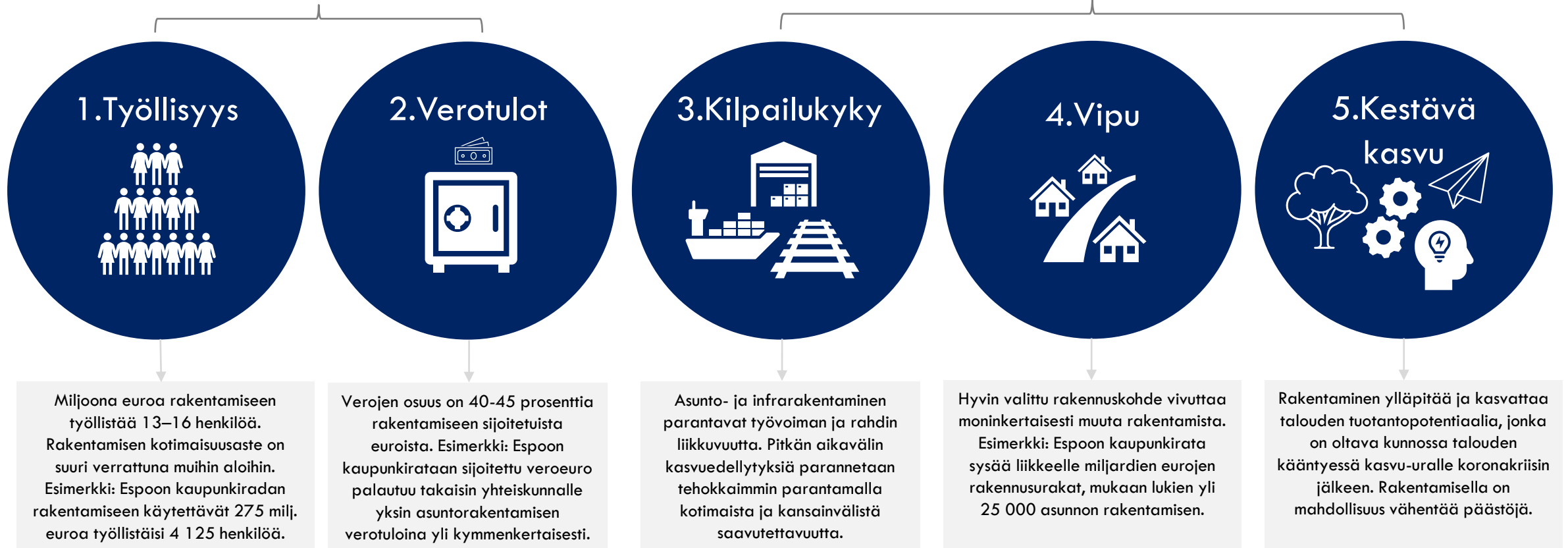
Suomi ei ole vielä valmis - kestävä kehitys ja kaupungistuminen toinen aalto vaativat investointeja

Viisi syytä miksi rakentaminen on vaikuttava keino elvyttää taloutta

Välitön vaikutus

Pitkän aikavälin vaikutus (MAL)

Miljoona euroa rakentamiseen työllistää 13–16 henkilöä. Rakentamisen kotimaisuusaste on suuri verrattuna muihin aloihin. Esimerkki: Espoon kaupunkiradan rakentamiseen käytettävät 275 milj. euroa työllistäisi 4 125 henkilöä.

Verojen osuus on 40-45 prosenttia rakentamiseen sijoitetuista euroista. Esimerkki: Espoon kaupunkirataan sijoitettu veroeuro palautuu takaisin yhteiskunnalle yksin asuntorakentamisen verotuloina yli kymmenkertaisesti.

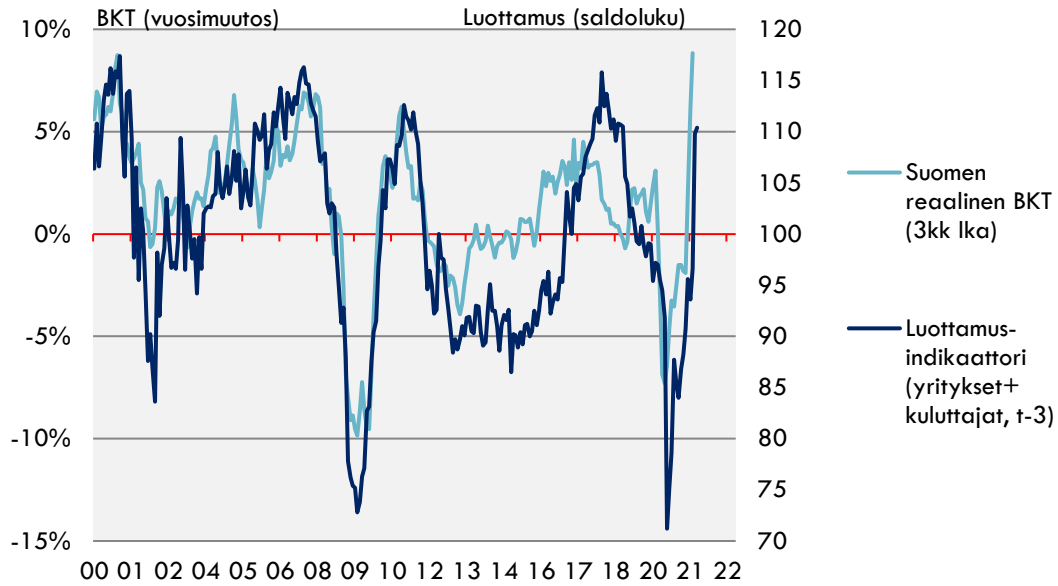
Asunto- ja infrarakentaminen parantavat työvoiman ja rahdin liikkuvuutta. Pitkän aikavälin kasvuedellytyksiä parannetaan tehokkaimmin parantamalla kotimaista ja kansainvälistä saavutettavuutta.

Hyvin valittu rakennuskohde vivuttaa moninkertaisesti muuta rakentamista. Esimerkki: Espoon kaupunkirata sysää liikkeelle miljardien eurojen rakennusurakat, mukaan lukien yli 25 000 asunnon rakentamisen.

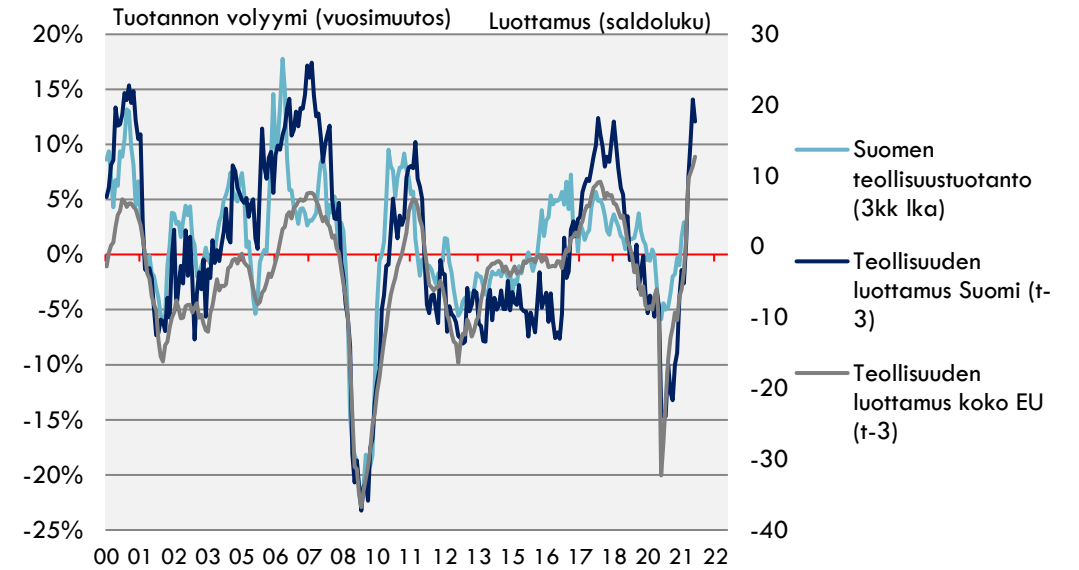
Rakentaminen ylläpitää ja kasvattaa talouden tuotantopotentiaalia, jonka on oltava kunnossa talouden kääntyessä kasvu-uralle koronakriisin jälkeen. Rakentamisella on mahdollisuus vähentää päästöjä.

Pitkän aikavälin kasvupotentiaalın hyödyntämiseksi maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) suunnittelu pitää yhdistää ja laajentaa nykyistä kunnianhimoisemmin.

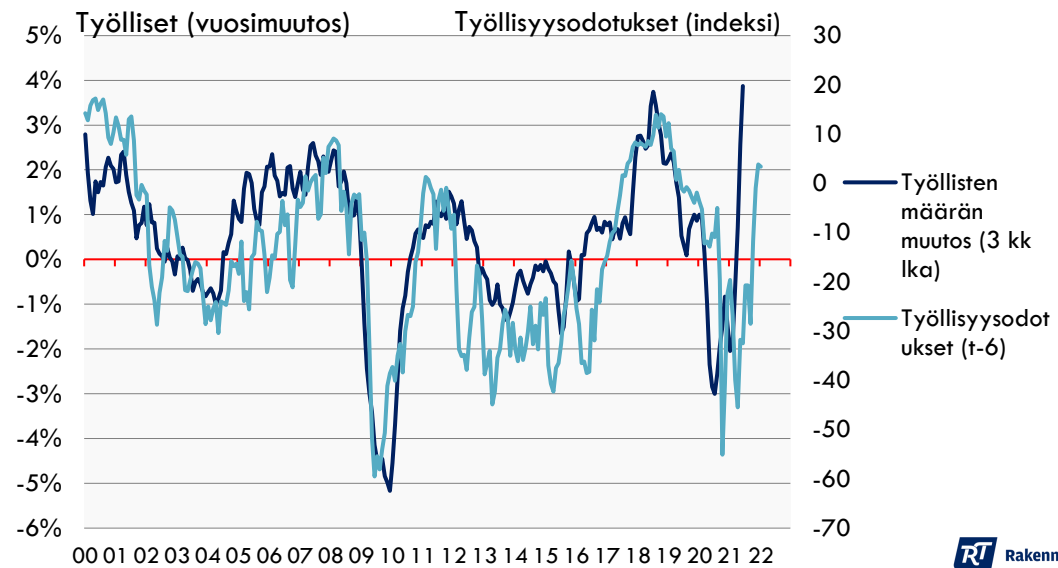
Suomen talous: kasvu nopeutui odotuksia kovemmmaksi

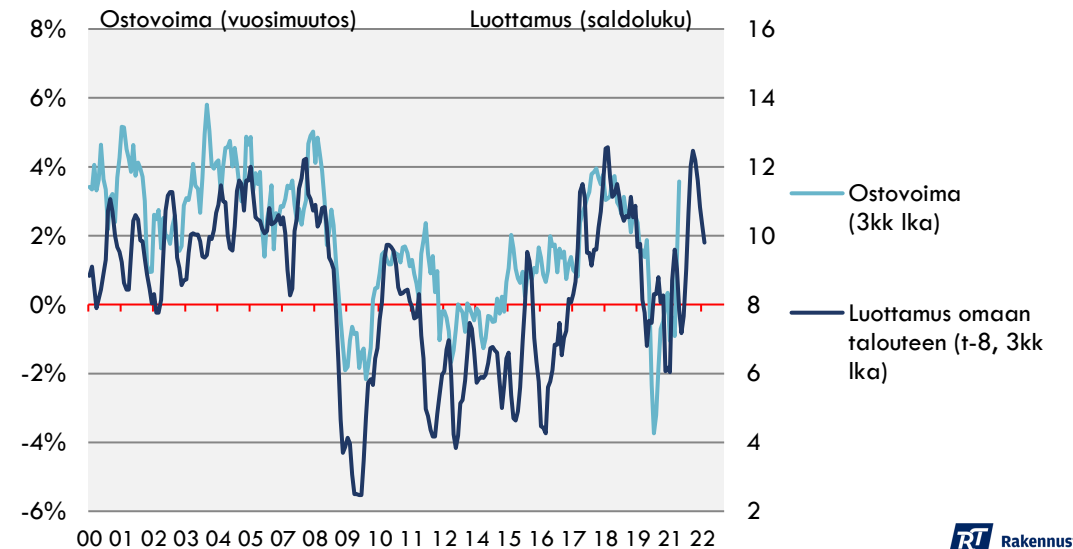
Suomen teollisuus: viennissä vielä kasvun varaa

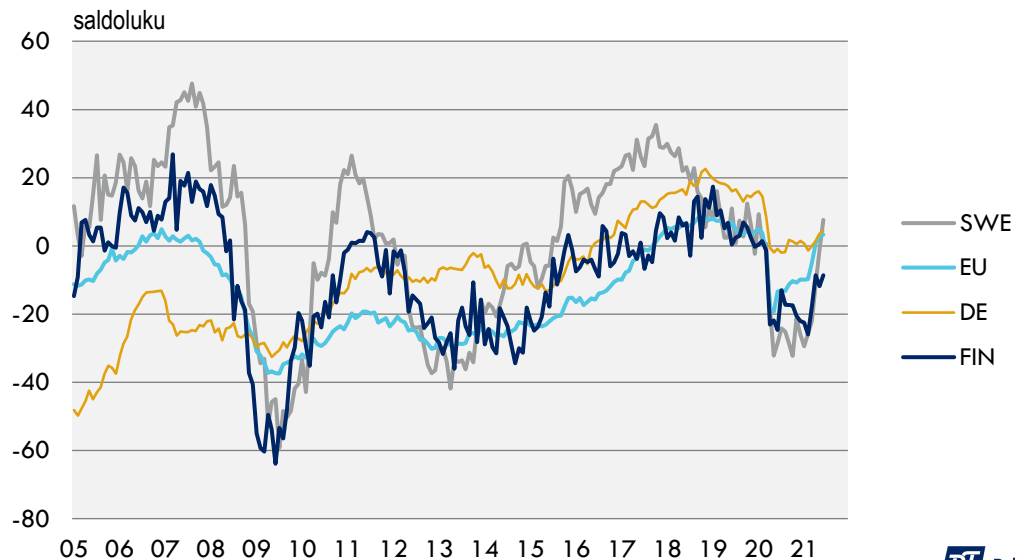
Työmarkkinat: työllisyys paranee nopeasti

Kuluttajat: ostovoiman nopea kasvu normalisoituu

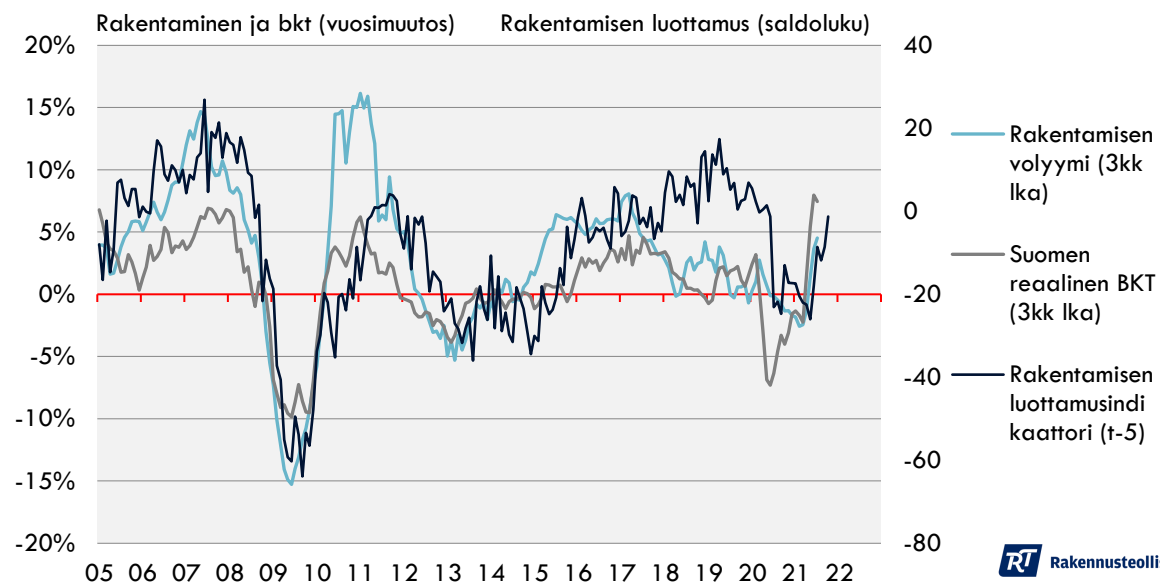

Rakentaminen EU: toipuminen jatkuu – Suomi kirii perään

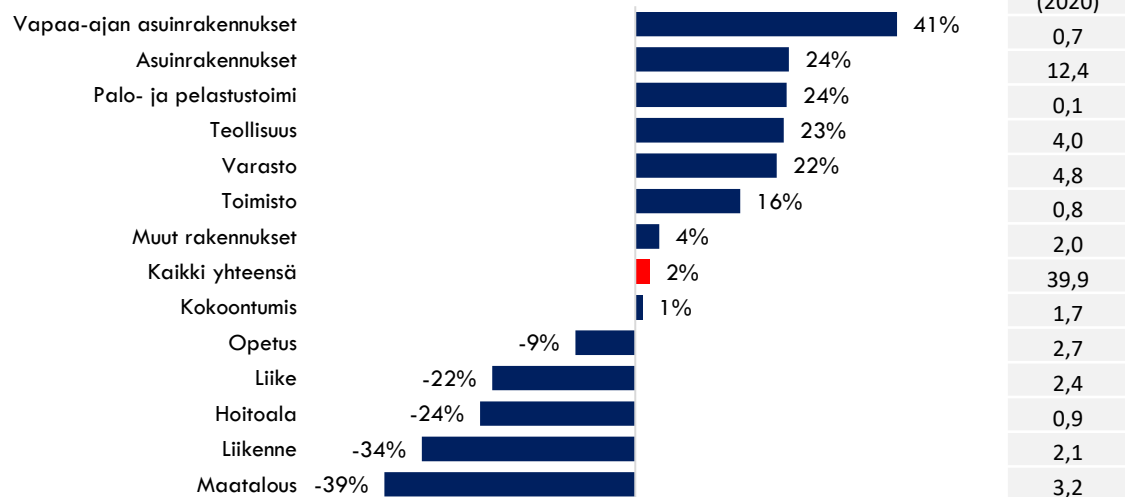
RT Rakennusteollisuus

Rakentaminen Suomi: volyyymi kääntyi kasvuun kesällä

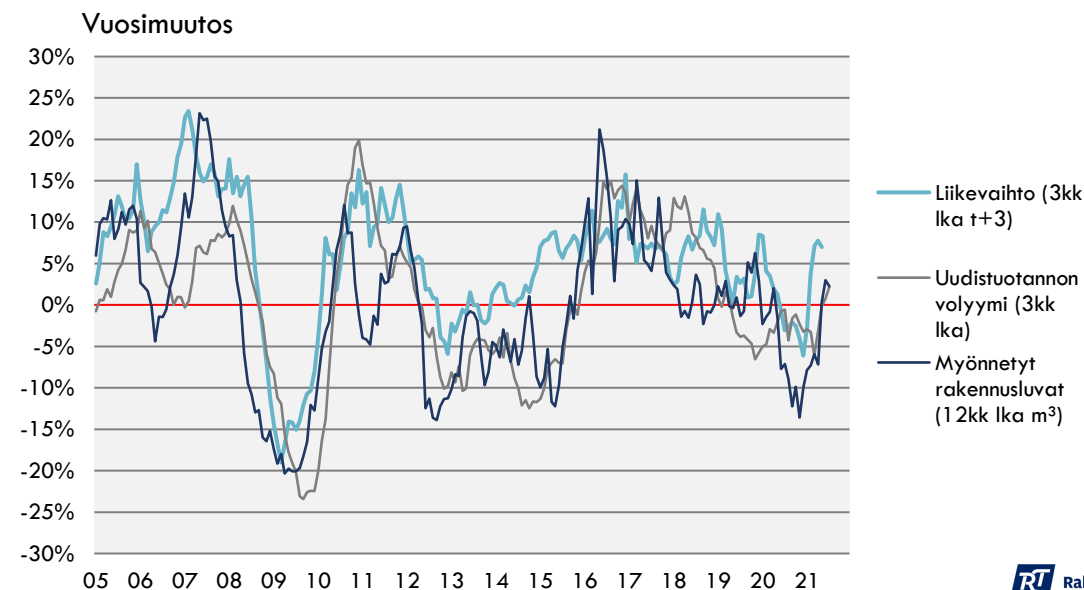
RT Rakennusteollisuus

Lupakuutiot 12 kk vuosimuutos 2021/7: +2 %

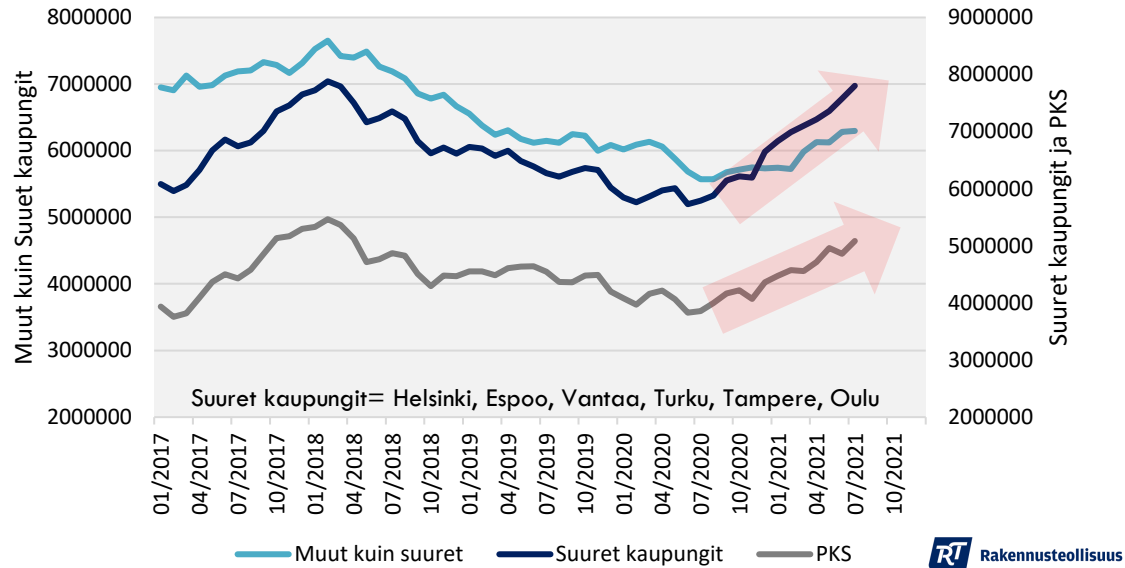
RT Rakennusteollisuus

Uudistuotanto ja liikevaihto kääntyivät kasvuun

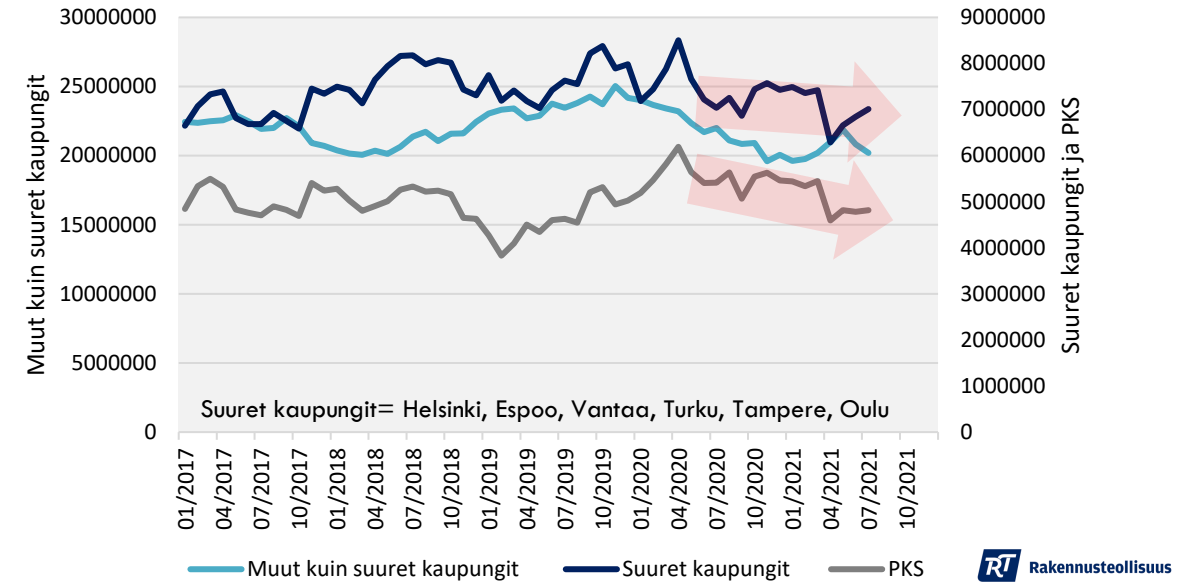

RT Rakennusteollisuus

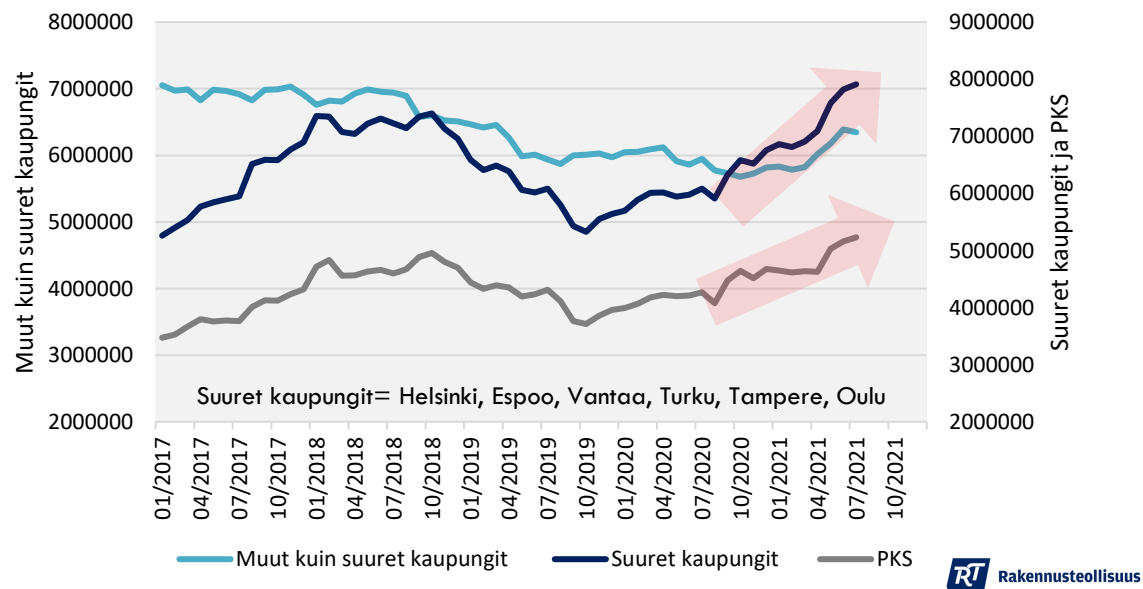
Asuinrakentamisen luvat (m³, 12 kk)

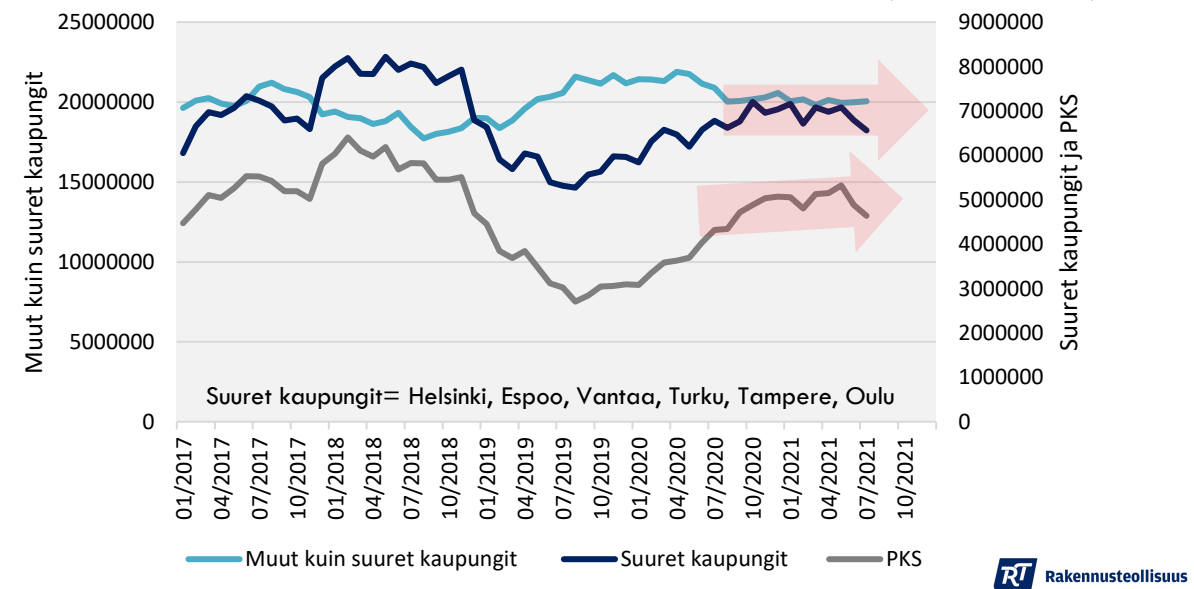
Muun kuin asuinrakentamisen luvat (m³, 12 kk)

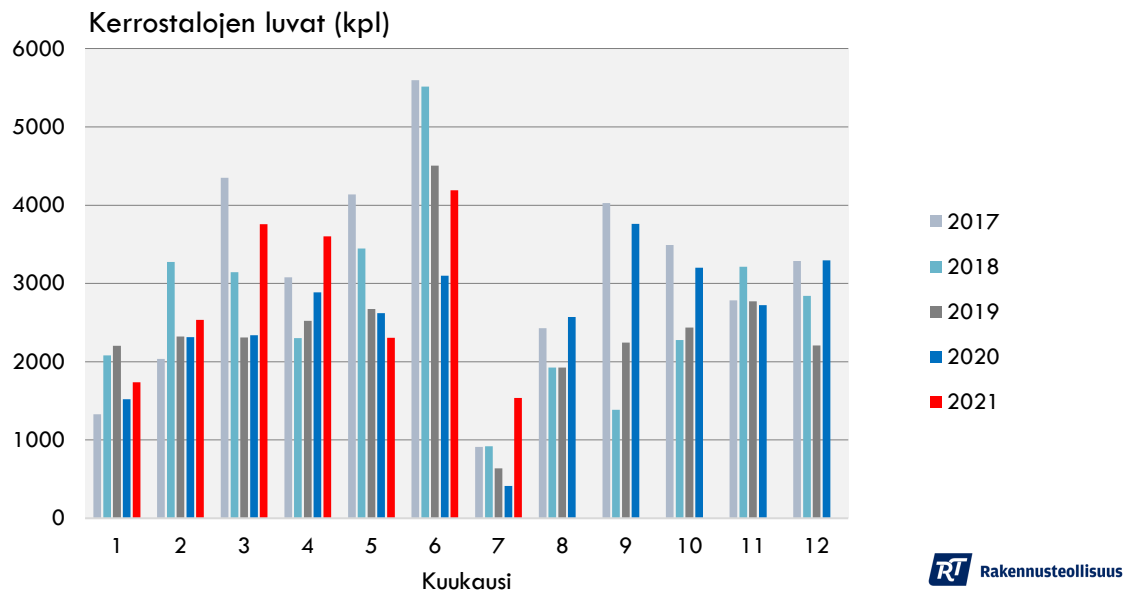
Asuinrakentamisen aloitukset (m³, 12 kk)

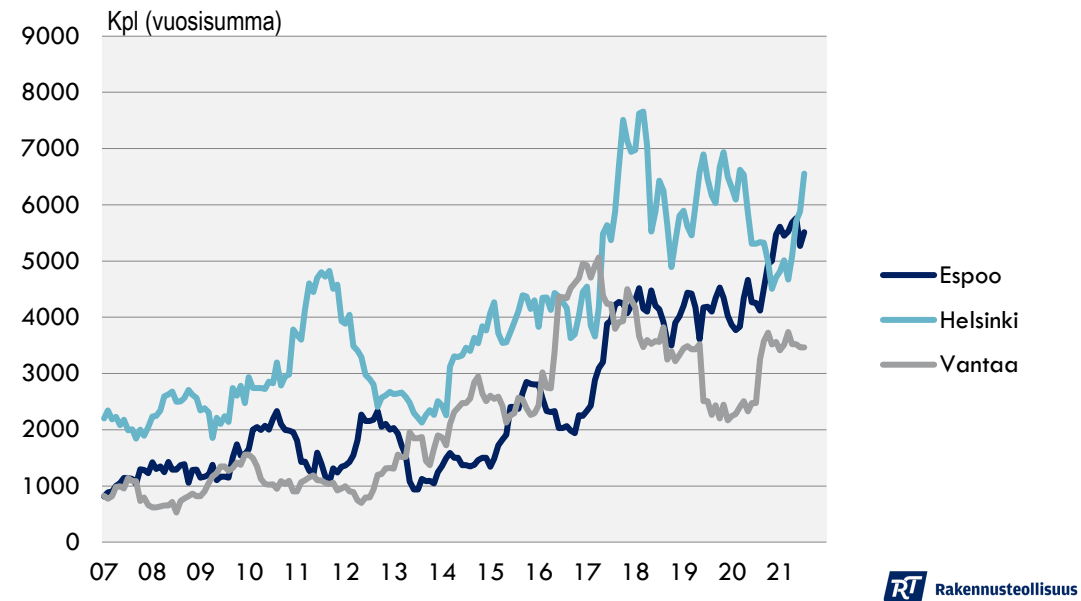
Muun kuin asuinrakentamisen aloitukset (m³, 12 kk)

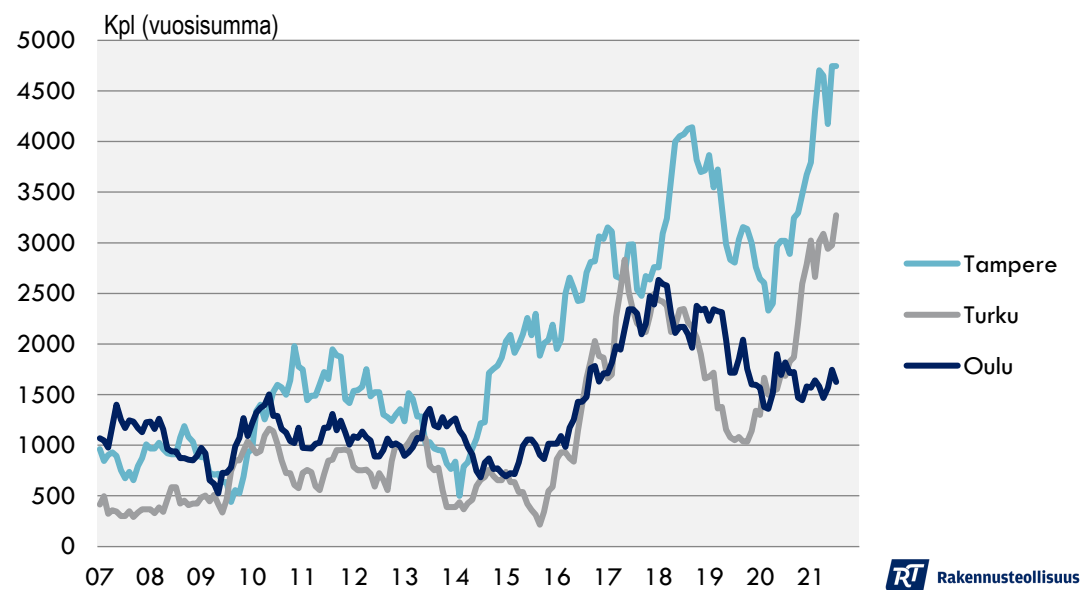
Kerrostalojen luvat kuukausittain 2017-2021

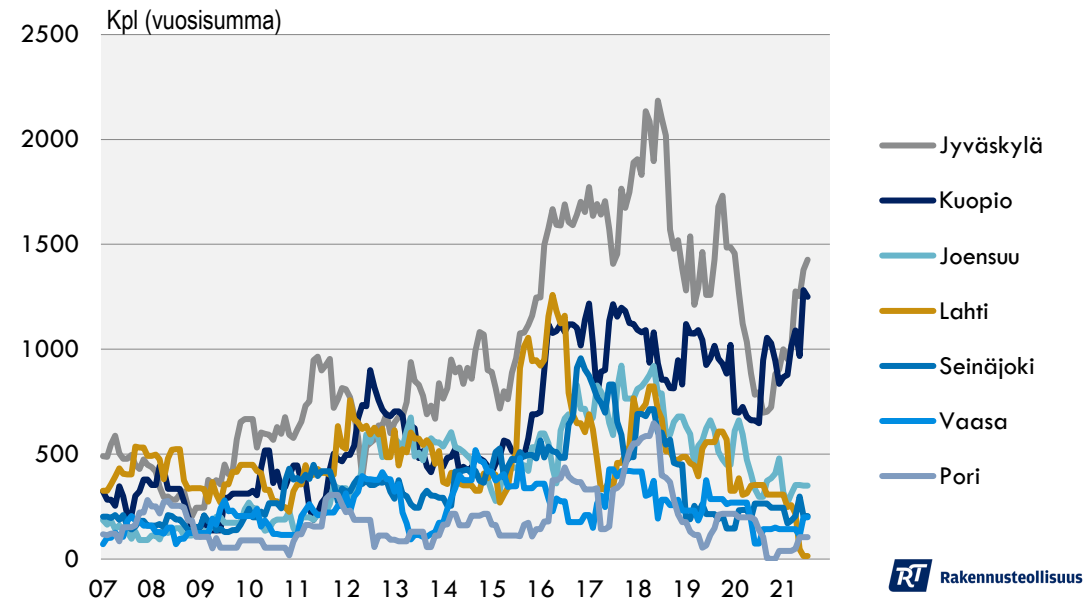
Kerrostalojen luvat pääkaupunkiseutu

Kerrostalojen luvat muut suuret kaupungit

Kerrostalojen luvat kasvukeskukset

Tilanne hyvä – vauhti ei riittänyt lentoon

Suhdanne tilanne parani kesällä – näkymien nousu tasaantui

